

Slovensko

GLASILO

Slovenska BLADET

ZIMA / VINTERN 2010

ISSN 2000-2173

Št./Nr 33 Letnik/Årgång 9

S
l
o
v
e
n
s
k
a

B
L
A
D
E
T

S
l
o
v
e
n
s
k
o

G
L
A
S
I
L
O

SLOVENSKO GLASILO / SLOVENSKA BLADET

Št. / Nr 33 Letnik / Årgång 9

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza na Švedskem / Slovenska riksförbundet i Sverige, PG:72 18 77-9

Finančna podpora: Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu; Članarina SZ

Slovensko GLASILO izhaja 4 x letno v 560 izvodih

Foto: Stane Ratajc, Göteborg, 70 let; Koncert Me Pz Lipa, zborovodja Miran Rustja; Pevski zbor Planika, pevododja Johannes Likar, Malmö, nastop na martinovanju v Göteborgu; Zadnja stran: Društvo Slovenija, Olofstöm, skupna slika Längen; Pri Svetem Duhu nad Krškim, slovensko-švedski vzpon zaključil svojo pot; V društvu Simon Gregorčič, Köping, krasijo drevešček; Po koncertu v Hagakyrkan, Göteborg; Folklorna skupina Razor, Tolmin. Foto: Ciril M. Stopar, Marija Perovič, Zvone Podvinski, Marjana Ratajc, Alojz Macuh

Izbor / Urval: **A. Budja**

Za vsebino objavljenih člankov so odgovorni avtorji.

VSEBINA

UVODNA BESEDA	2
Slovenska zveza	3
Društva	4
Slovenija, Olofström	4
Planika, Malmö	10
Simon Gregorčič, Köping	12
Slovenski DOM, Göteborg	14
Orfeum, Landskrona	20

Naša cerkev	24
Intervju	32
Aktualno	41
Kultura	52
Šprt	58
Nekrolog	62
Slovensk historia	63
Naslovi	66

INNEHÅLL

INLEDNINGSORD
Slovenska riksförbundet
Föreningar
Vår kyrka
Intervju
Aktuellt
Kultur
Sport
Slovenska zgodovina (švedsko)
Adresser

Glavni in odgovorni urednik/izdajatelj — Huvudredaktör/ansvarig utgivare:
Avguština Budja (Gusti)

Člana redakcije - Redaktionsmedlemmar

Jožef Ficko / Ciril M. Stopar

Tehnični urednik/Teknisk redaktör: Zvonimir Bencek

Naslov uredništva/Redaktionsadressen: Augustina Budja

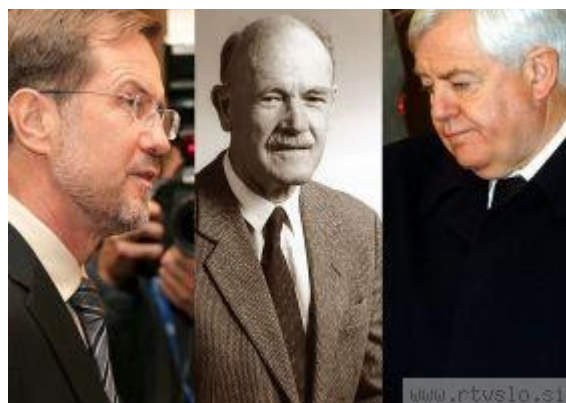
Hantverkargatan 50
261 52 LANDSKRONA,

Tel. 0418– 269 26

Elektronska pošta: budja@bredband.net

Svoje prispevke pošljite na zgornji naslov do 15. februarja 2011
Skicka era bidrag till Slovenska BLADET senast den 15 februari 2011, använd
adressen ovan.

Od plebiscita o samostojnosti mineva 20 let

Ob bližajoči se obletnici osamosvojitve so tri staroste slovenske politike ocenili prehojeno pot. Foto: EPA

Vabljeni k branju intervjujev s Peterletom, Kučanom in Bučarjem na naslednjih straneh
5. december 2010 Ljubljana - MMC RTV SLO/STA

Konec meseca bomo zaznamovali 20. obletnico plebiscita o samostojnosti in neodvisnosti Slovenije, ki je odprl pot slovenski osamosvojitvi pol leta pozneje.

23. decembra 1990 se je za osamosvojitve izreklo 88,5 odstotka vseh volilnih upravičencev oziroma 95 odstotkov udeleženih volivcev. Volilna udeležba je bila 93,2-odstotna. Plebiscit je sledil demokratičnim spremembam, ki so se konec 80. let prejšnjega stoletja zgodile z vzponom slovenske civilne družbe, čeprav so demokratične procese najverjetneje pospešile tudi vse bolj zaostrene razmere znotraj jugoslovanske federacije. Že januarja leta 1990 so bile tako v Sloveniji razpisane prve večstrankarske volitve po drugi svetovni vojni. Aprila je na volitvah zmagala Demokratična opozicija Slovenije (Demos), ki je tudi oblikovala vlado in za premierja izbrala **Lojzeta Peterleta**. Za predsednika predsedstva je bil izvoljen **Milan Kučan**. Predsednik skupščine je postal **France Bučar**.

Vir: MMC.si

Izbor: A. Budja

Dragi rojaki!

Spet ste in v uredništvu precej precej. Hvala, da si podpirate Slovenskega

bili

smo dobili dopisov za vzamete čas obstoj

vestni

kar objavo. in

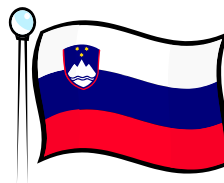
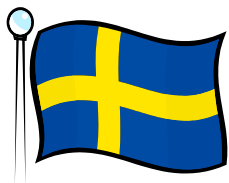
GLASILA! Še vedno smo v predprazničnem vrvežu, vendar počasi pojenjuje direndaj z voščilnicami, s peko slaščic in pripravo božičnih jedi, pri nas z uredništvom Slovenkega GLASILA, ki bo konec tedna končno odposlano na 550 naslovov na Švedskem, v Slovenijo in drugod po svetu. Še bom kdaj delala dolgo v noč. Vidim pa lučko na koncu teme; ko je delo končano, je občutek zadovoljstva neprecenljiv. To je naš najlepši čas. Ne vemo, kaj nas čaka jutri ali pozneje, zato uživamo v polni meri vsak dan, ki nam vstaneš s postelje, potem ne veš, da si letnemu času in k našim letom, saj se giblje med 50 in 90 let starosti! Naše vrste generacije in jih zapolnjujejo.

Bralcem in prijateljem doma in po svetu v novem letu 2011 pa vse naj, naj, kar si lahko to tudi doseže. Le pogumno naprej!

Ciril M. Stopar, Jožef Ficko, Gusti, Augustina Budja, Zvonko Bencek,

želimo zdrave in mirne božične praznike, sami želite! Če človek nekaj res hoče, UREDNIKI SLOVENSKEGA GLASILA:

Slovenska zveza na Švedskem

slovenska.riksforbundet@telia.com

Predsednik ima besedo...

Tukaj na severu Evrope imamo zanimivo, čeprav dostikrat prav muhasto vreme. V novembru je v Köpingu, Eskilstuni in Stockholmu že zapadel prvi sneg, na jugu v Malmöju, Landskroni, Helsingborgu in na vzhodu v Olofströmu, Kallinge ter na zahodu v Göteborgu, Halmstadu pa nas je jesen obdarila z dežjem in vetrom. Prav tako kot je vreme so tudi kulturne prireditve v slovenskih društvih, nekje so bolj izrazite in pomembne, drugje pa v manjšem obsegu. Vsaka najmanjša prireditev, veselica, predavanje, razstava, kulturni večer ali pa koncert je zelo pomemben za obstoj slovenstva. Vsako še najmanjše srečanje nam daje spodbudo, da obdržimo svoj jezik in slovensko kulturo, pa naj

bo srečanje v slovenskih društvih, srečanje po slovenski maši ali doma pri Slovencih. Zato vas spodbujam: »Srečujte se vsepovsod, prepevajte, pogovarjajte se in veselite se, kajti življenje je zelo kratko!«

Ko vas težka bolezen vzame v svoj objem bo skoraj prekasno....pa tudi ob boleznih moramo pozitivno misliti in imeti željo po življenju, verjeti moramo, da bo še vse dobro, saj nam znanci z obiskom ali po telefonu sporočajo: »Daj si korajžo, prijatelj moj!«

Kulturno življenje se je v jeseni kar razcvetelo na Švedskem. V septembru je Stockholm obiskal pevski zbor Primorje iz Ajdovščine, v oktobru sta v Olofströmu in Jämshögu bila organizirana dva koncerta MePZ Lipa iz Šempasa, v novembru sta v Göteborgu nastopali folklorni skupini Gartruž in Razor iz Nove Gorice. Kako lepo in pestro jesen imamo Slovenci na Švedskem, polno zanimivih kulturnih srečanj, čestitamo, bravo! Zato pošiljam naslednji poziv in vam ga polagam na srce: člani obiskujte slovenske prireditve, društva obiskujte sosednja društva, Slovenska zveza vas bo pri tem moralno in ekonomsko podpirala.

Na koncu vam želim, da bi vas zdravje bogato streglo, tistim pa ki imajo bolj revno zdravje pa sporočam: »Ne obupajte, kajti po zimi bo prišla pomlad in lepo vreme, naj vas spremlja moja želja za čimprejšnje izboljšanje in ozdravitev; mi mislimo na vas!«

*Vesele in blagoslovljene božične praznike,
Srečno in zdravja polno Novo leto 2011
Vam zeli vaš*

Program dela Slovenske zveze 2010 in 2011

- ✚ December: miklavževanje in silvestrovanje v slov. društvih.
- ✚ Marec 2011. občni zbor Slovenske zveze
- ✚ Praznovanja 20. obletnice Slovenske zveze in samostojne domovine Slovenije.

Slovenska zveza na internetu

<http://www.slovenci.si>

<http://www.stockholm.embassy.si> <http://www.slovenien.nu/slovenskariksforbundet.htm>

Spoštovani!

Drugo leto se veselimo 20. letnice samostojne Slovenije. Menimo, da nam je vsem do tega, da ta dogodek primerno obeležimo tudi na Švedskem. Slovenci imamo na Švedskem dolgo in uspešno tradicijo povezovanja med seboj in vsemi tukaj, ki so nas lepo sprejeli.

Mislimo, da nam drugo leto prinaša lepo priložnost, da predstavimo našo Slovenijo in se pohvalimo z napredkom, ki ga je naredila v teh letih na vseh področjih. Malo je držav, ki jim je uspelo v tako kratkem času utrditi svojo državnost, biti uspešna na mednarodnem političnem in finančnem področju. Slovenija je čvrsto zasidrana v Evropski uniji, NATO, denarna enota je evro. Še je odmeven njen uspeh, ko je leta 2008 kot dva milijonska država nadvse uspešno predsedovala pet sto milijonski Evropski uniji.

Imamo kaj pokazati in v veleposlaništvu bomo veseli vsake vaše ideje, pobude ter že morebiti načrtovanega dogodka za obeležitev obletnice. Z zadovoljstvom bomo sprejeli vse vaše predloge, komentarje itd. na naših spletnih naslovih, po telefonu, zelo pa bomo veseli tudi obiskov na veleposlaništvu.

Lep pozdrav, mag. Metoda Mikuž, začasna odpravnica poslov slovenskega veleposlaništva v
Stockholmu

Administrative Assistant / Secretary
Embassy of the Republic of Slovenia
Styrmansgatan 4, 1st fl, 114 45 Stockholm
+46 8 545 65 885

Ciril Marjan Stopar

DRUŠTVA

FÖRENINGAR

KULTURNO DRUŠTVO SLOVENIJA

Olofström

E-mail: slovenija.olofstrom@telia.com

KONCERT SLOVENSkih PESMI V ŠVEDSKI CERKVI V OLOFSTRÖMU

V soboto 23. oktobra je v olofströmski protestantski cerkvi nastopil mešani pevski zbor Lipa iz Šempasa pri Novi Gorici. Kulturni sekretar občine Olofström je vedno zelo zainteresiran, da

izkoristi priložnost, ko je v slovenskem društvu kakšna kulturna skupina in ji omogoči nastop pred švedskim občinstvom. Obenem pa tudi rad sam poslušá koncerte slovenskih izvajalcev. Tokrat nam je omogočil koncert v cerkvi in nas povezal z župnikom Andersom Blixtom, kateri je bil za navdušen nad nastopom. Slovensko društvo in pevski zbor je pred začetkom predstavila tajnica društva Sabina Kranjc, ki se je izredno odrezala in zamenjala predsednika pri tej nalogi.

Koncert je trajal okoli štirideset minut, na koncu so ga poslušalci nagradili z bučnim aplavzom. Nato je sledil intervju s pokrajinskim časopisom Sydöstran, v katerem so opisali slovensko društvo, pevski zbor in njihovega uspešnega zborovodjo Mirana Rustja, kateri je pohvalil Švedsko, njene ljudi, pokrajino in življenje na Švedskem.

OBISK S SLOVENIJE

MePZ (mešani pevski zbor) Lipa iz Šempasa z zborovodjem na čelu Miranom Rustja se je že od skoraj leto dni dogovarjal s predsednikom olofströmske Slovenije za kulturni nastop v Olofströmu. No, če že prideš na Švedsko moraš pač videti čim več. V Skavsto so že prileteli v sredo ponoči, tam jih je pričakal sorodnik in vodič Bojan Brecelj iz Stockholma. Za svoje dogodivščine na Švedskem so si najeli tudi avtobus s šoferjem. Četrtek so izrabili za ogled znamenitosti v Stockholmu, obiskali so tudi Veleposlaništvo RS, kjer jih je sprejela predstavnica ambasade ga. Metoda Mikuž.

V petek so si zgodaj zjutraj ogledali še Vasa muzej in se nato odpeljali proti Olofströmu. Organizatorji koncertu v Jämshögu smo med tem pripravili in olepšali dvorano ter postavili najeto ozvočenje za koncert in veselico. Pozno popoldne so se pripeljali v Olofström, skupno 37 ljudi. Takoj smo jih odpeljali na večerjo v zelo poznano restavracijo s katero že dolgo sodelujemo. Tam smo skupno zapeli slovensko himno, po večerji je Ciril opisal slovensko društvo, Olofström in pokrajino Blekinge, nato pa so gosti postavljali vprašanja o ekonomiji, pokojninah in zdravstvu. Po večerji pa smo jih odpeljali v 4 bungalove, katerih lastnik je naš član Miran Rampre. Še prej smo jim napolnili hladilnike s hrano, da ne bodo zjutraj lačni, ko se bodo prebudili. V soboto dopoldne so si ogledali mesto in se porazgubili po trgovinah. Po kosilu v omenjeni restavraciji pa smo jim razkazali društvene prostore, kjer smo se veselili in prepevali ob preizkušanju žlahtne kapljice. Nato je sledil koncert v švedski cerkvi. Po koncertu pa so se napotili v bungalove na kratek počitek in pripravo na nov koncert zvečer.

KONCERT ZA ČLANE V JÄMSHÖGS MEDBORGARHUS

Pripravljalni odbor je bil že uro pred koncertom v zgradbi in pripravljá, da bo vse nemoteno teklo na koncertu in nato na veselici. Tudi Ansambel Karošec se je pripravljá in se privajá na novo ozvočenje v dvorani. Ob sedmih se je dvorana napolnila, čeprav smo pričakovali tudi goste iz sosednjih društev, toda so tokrat iz raznih razlogov izostali.

Koncert je vodil v Sloveniji zelo poznani zborovodja Miran Rustja. Koncert je bil zelo kvaliteten in uspešen, poslušalci so bili zelo zadovoljni. Po aplavzu, ki ni hotel pojenjati smo nastopajočim podelili darila in spominke na obisk na Švedskem, Podelili smo jim zahvalo za oba koncerta v Olofströmu. Njihovi predstavniki društva in občine pa so nam podelili priložnostna darila.

Po koncertu pa se je začela vinska trgatev, ki je trajála do polnih ponoči. Naplesali smo se ob izredno dobrem igranju ansambla, ki je tokrat na Švedsko prišel kot trio. Po veselici smo s kombijem vozili goste v njihove bungalove, ker je njihov avtobus moral biti med tem časom parkiran.

Zahvaljujemo se Slovenski izseljenski matici za posredovanje, Uradu Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu za ekonomsko pomoč ter dirigentu, pevskeemu zboru MePZ Lipa, ansamblu Karošec iz Postojne. Posebno se zahvaljujemo tudi Janezu, Lucijanu, Rafaelu, Idi, ki so spremljali naše goste vsepovsod. Zahvala vsem v kuhinji in pri pripravljanju dvorane, brez vas ne bi bilo slovenskega društva v Olofströmu. V nedeljo so se gosti odpravili z avtobusom nazaj na letališče Skavsto, letalo jih je zvečer zadovoljne in utrujene popeljalo preko Italije nazaj v Šempeter in Vipavsko dolino.

Velika slovenska slikarska razstava

Kot smo že sporočili je naša likovna skupina pripravila veliko slovensko slikarsko razstavo v domu kulture Långan v Olofströmu od sobote 4. septembra pa do 18. septembra. Tisti ki lahko razstavljajo na tem prostoru morajo biti priznani umetniki in hvala bogu smo sedaj po 6 letih delovanja prestopili to stopnico. Na odprtje razstave je prišel tudi naš veliki mojster slovenske narodno zabavne glasbe Viktor Semprimožnik in pripravil pester kulturni program, zanalašč pripravljen za to priložnost.

Na sredini razstavnega prostora pa so stale za mizo polnih dobrot naše umetnice, oblečene v posebne maje z motivi njihovih slik. Razstavljenih je bilo 124 slik, razstavljale so tri generacije na kar smo zelo ponosni, najmlajša Tina pa je tisti dan slavila 12-ti rojstni dan. Razstavljale so Nada Žigon, Dušanka Kelečinji, Silvana Stopar in Tina Belec. Kar precej se nas je zbralo, da proslavimo ta dogodek, zato smo bili zelo zadovoljni da so se naši člani odzvali pozivu in prišli na vernisažo razstave. Po razstavi smo odšli v društvene prostore in pogostili naše umetnice s torto, kavo, zakusko in dobrim vinom.

Razstava pa je bila odprta vse do sobote 18. septembra in zahvaljujemo se slikarkam, ki so bile cel čas v hiši kulture in sprejemale obiskovalce. Tudi naslednje leto bomo poizkušali pripraviti podobno razstavo, če nam bo uspelo in nas bo zdravje držalo.

NASLEDNJA PRIREDITEV V OLOFSTRÖMU

V soboto 18. decembra bo v društvenih prostorih, na Tegnergägen 2 v Olofströmu miklavževanje ob 18.00 uri. Miklavž bo prišel kot zmeraj in obdaril naše otroke, zato prijavite vaše otroke ali vnuke Idi Rampre: 0454 – 480 65. Zaradi udeležbe na miklavževanju in hrane pa se prijavite: Dušanki 0454-91073 ali Silvani 0457-77185. Med nas vabimo tudi naše cenjene muzikante: Viktorja in Libera.

Vabimo vas da se udeležite miklavževanja in praznovanja božičnih praznikov. Peli bomo in se dobro imeli. DOBRODOŠLI!

Vsem pa pošiljamo naslednjo čestitko:

**Vesele in zadovoljne božične praznike in
Zdravo ter srečno novo leto 2011**

**vam želi
UO KD SLOVENIJA iz Olofströma**

Ciril M. Stopar

Foto: Govor Cirila Stopara; Pridne roke v kuhinji; Koncert MePZ Lipa, Sempas; Občinski možje in predstavniki; Občinstvo spremlja koncert; Zborovodja Miran Rustja

Tekst in foto: Ciril M. Stopar

Koncert je bil odlično izpeljan, hvala!

Foto: Razstava v Olofströmu: Razkošna razstaviščna dvorana; Sekretar za kulturo Johnny Isaksson;

Otvoritev razstave; Razstavo je obiskalo veliko ljudi; Tina Belc praznuje 12 let

Umetnice – slikarke so vzele medse predsednika Cirila

Ansambel Karošec je igral na veselici

MePZ (mešani pevski zbor) Lipa iz Šempasa z zborovodjem Miranom Rustjo

Planika Malmö - novice

Če pravih, velikih novic primanjkuje, pa naredimo iz muhe slona - uspeh je zagotovljen: je rekel znan slovenski novinar. Misel ni zrasla na njegovem zelniku, pravi avtor je neznan. To sem zapisal zato, ker pravih novosti v Planiki enostavno ni. Vse gre po utrjih poteh.

Pevski zbor Planika je po poletnem premoru pričel vaditi v torek, 07. septembra. Zadovoljni smo, da ga bo tudi v bodoče vodil dolgoletni pevovodja in dirigent **Johannes Likar**, ki je zbor v kvalitativnem smislu pripeljal do nivoja, o katerem smo lahko nekoč le sanjali. Že res, da nam je nekaj manjših zdravstvenih težav preprečilo dolgo načrtovan nastop 23. 10. na Martinovanju v Olofströmu, nič pa nas ni moglo odvrniti od nastopa dva tedna kasneje v Göteborgu, kjer smo prav tako prepevali na Martinovanju. Tokrat v skoraj celotnem sestavu - manjkal je le en pevec, vendar zaradi družinskega slavlja.

Za Martinovo v Göteborgu

Drugače je vse po starem. V jesenski sezoni smo pripravili do trenutka, ko ta članek prebirate, tri dobro obiskane prireditve. 24. septembra prvo večerjo v sezoni, 29. oktobra Vinsko trgateg, 19. novembra pa smo, nekoliko pozno, praznovali dan svetega Martina. 11. decembra nas čakajo še Miklavž, Lucija in Božiček ali dedek Mraz z darili za naše najmlajše, od leta 2010 pa se bomo poslovili s Silvestrovanjem zadnjega dne v decembru.

JoF

DROBNE ZANIMIVOSTI

Slovenci in alkohol: Po zadnjih podatkih je v Sloveniji kar vsak peti moški alkoholist, kar pomeni 400.000 oseb. Ženske so občutno na boljšem: le vsaka petindvajseta, ali 80.000 jih nima občutka za pravo mero. Vir: dnevni tisk. To se odraža tudi v slovenskem sodnem sistemu, ki je napram alkoholiziranim povzročiteljem prometnih nenavadno prizanesljiv. Pa ne le to: vinjenost je včasih tudi olajševalna okoliščina. Op. JoF

Primer: v manjšem slovenskem kraju se je 10. aprila 2008 ob 20.30 pripetila prometna nesreča, v kateri je umrla 36 letna peška, njena takrat 11 letna hči pa je bila hudo poškodovana. Nesrečo je, izključno zaradi malomarnosti, povzročil vinjen 34 letnik, kateri je vozil neregistrirano vozilo, povrh tega pa je s prizorišča nezgode pobegnil, ne da bi poskušal pomagati ponesrečenim. Za vse opisano je dobil kazen leto in 8 mesecev zapora in enoletno prepoved vožnje vozil kategorije B. Prepoved bo pričela veljati ko bo prišel iz zapora, kjer trenutno prestaja prestaja 5 letno kazen, ker je z nožem v hrbet zabodel in hudo poškodoval DN. Vir: večer, 22.11.2010. O kakšni odškodnini seveda ni govora, v tem primeru je v Sloveniji potrebna zasebna pravda. Op. JoF

Kje in kako najugodneje menjamo krone za evre? Mnogo naših ljudi ostaja v Sloveniji tudi po več mesecev. Vsi, ki ste slovenski državljani imate tam transakcijski račun. Na vaši banki povprašajte za vašo IBAN – številko, rabite pa tudi bančno kodo, t.i. BIC ali SWIFT. S pomočjo le teh in računalnika lahko nato iz Švedske nakažete na svoj račun poljubno vsoto denarja. Če nimate lastnega tr. računa, pa lahko denar pošljete na račun kogar, ki mu zaupate. Zgoraj opisani postopek je zdaleč najcenejši. Tudi pri fizični menjavi je tečaj v Sloveniji praviloma ugodnejši.

Primer: avtor članka je na Švedskem stranka Swedbanke in priključen na Internetbanken kar pomeni, da nakazuje denar in plačuje račune preko računalnika. V notranjem prometu so vse transakcije brezplačne, vsaka pošiljka v tujino (EU + Norveška in Švica) pa stane ne glede na znesek, 10 Sek. Za nakazilo na Hrvaško si moja banka zaračuna 50 Sek. Druga možnost: Če sami nimate dostopa do interneta, lahko storitev za vas opravi tudi druga oseba. Tretja možnost: transakcijo – dokaj dražjo seveda, opravite tudi pri bančnem okencu. Razkorak pri fizicni prodaji, oz. nakupu valut na Švedskem je praviloma pri enem evru od 50 do 90 öre. Pri NKBM (Nova kreditna banka Maribor) v Sloveniji, je prve dni oktobra letos znašal ca 25 öre.

IBAN – International Bank Account Number je v EU poenoten sistem vseh bančnih računov. Vsi računi vsebujejo na začetku mednarodno okrajšavo države, v kateri se nahajajo. SI za Slovenijo, SE za Švedsko itd. kateri sledi 17-mestno število, kar skupaj tvori bančni račun.

BIC – Banc Identification Code pa je razpoznavna šifra vsake posamezne banke. Mariborska na primer, ima oznako KBMSI2X.

Mnogo sreče pri bančnih poslih! **JoF**

Dopis za Slovensko Glasilo!**December 2010**

Lepe pozdrave iz društva Simon Gregorčič s Köpinga. Čas je, da se spet malo napiše za naše glasilo, ki ga tako radi čitamo in vanj pogledamo.

Dopisi, ki prihajajo in so objavljeni v časopisu Slovensko Glasilo, so res vredni pogleda in branja, veliko je pomembnih odstavkov, kakor tudi veliko veselih in manj veselih dopisov o vsem mogočem. Res je da bolj radi čitamo vesele dopise kot pa žalostne, Življenje je pač grajeno na vesele manj vesele, razveseljive, pa tudi žalostne trenutke. Tudi z moje strani bo tokrat dopis, ki vsebuje nekoliko manj veselja. Namreč, se srečaš s prijateljem, znancem, pa ti povedo, kako je hudo ostati sam, ali pa ko te doleti bolezen ali pa kaj hujšega. Veliko je stvari, o katerih se žal, sedaj vedno več govori, bliža se obdobje, v katerem vse bolj občutimo, da naša moč upada, ni več prave volje za pogled v prihodnost in ne prave moči. Kaj narediti? Ja, to je res težko vprašanje! Ampak, vedno se najde kakšen odgovor, če pa z odgovorm nismo zadovoljni, se pač najde smisel ali pa končna odločitev, kako se da pomagati.

Glejte, v našem mestu Köping se to zelo pozna. Letošnje leto, ki ga bomo počasi zaključili, bo ostalo vsakomur tukaj in daleč naokoli nepozabno leto. Veliko se nam je spremenilo, prizadeli so nas namreč tragični dogodki, iz naše sredine so odšli ljudje, ki smo jih spoštovali, z njimi smo se v vsakdanjem življenju srečevali in jih imeli radi. Bili so nam dragi, v pomoč v vsakdanjem življenju kakor tudi v prostorih društva Simon Gregorčič. Z nekaj besedami bi rad povedal, kako se pozna, da jih ni več med nami, kakšna praznina je nastala v našem društvu, doma, skratka vsepovsod. Veselje, ki smo ga znali skupaj uživati, živi zdaj lahko le še v lepem spominu.

Vsi moramo zdaj poprijeti in trdo delati, si pomagati, da prebolimo te težke spremembe, ki so nas doletele, žal prezgodaj in nepripravljene. Težko si dopovem, da sva še včeraj bila skupaj, si rekla eno ali drugo, a danes drugi dan dobiš obvestilo, da te osebe ni več med nami! Življenje je pač ena sama borba; delaš, skrbiš, ustvarjaš, a na žalost vse vse to prehitro zapusiš, s sabo ne vzameš nič. Spomini nam povedo, da smo bili složni, vedno smo našli moč in gojili vrednote - skrb do vsakega člana in prijatelja. Želim si, da ta sloga ostane prisotna pri vseh, kajti le tako bomo lažje nosili, četudi ne pozabili na slabe in težke trenutke. Potrebno se je zbrati in se postaviti pokoncu po sledovih naših staršev, dopovedati si, da je življenje pač takšno. V upanju, da bomo zmogli živeti naprej in graditi svoje usode v pozitivni smeri kot doslej, kar je zelo pomembno za nas vse, ki živimo tako daleč od naše rodne domovine Slovenije.

Vabilo vsem otrokom in staršem: Dragi otroci in starši, vidite, zopet je leto naokoli, še malo pa bomo poskrbeli da okrasimo *novoletno jelko* za leto, ki je pred nami. Drevešček nam bo delal veselje v božičnih dneh v prostorih društva Simon Gregorčič.

Tradicija naj ostane živa. Torej, dragi otroci, vabljeni v soboto 11.12.2010 ob 15.00 uri v društvene prostore da tako skupaj okrasimo jelko in se malo družimo, kajti dan je namenjen našim najmlajšim. Vsekakor dobrodošli tudi vsi ostali. Priskrbljeno bo za najmlajše in tudi za starejše. Dobrodošli vsi skupaj!

Inbjudan!

Kära barn och ungdomar ni är hjärtligt välkomna till Slovenska lokaler för att klä julgran till kommande Jul som är framför oss. Dag: lördag 11.12. 2010 kl 15.00

Välkomna

hälsar Styrelse

Novoletno voščilo

*Snežinke, bele rahle in sanjave,
posrebite nam božično drevo
sporočite praznične pozdrave,
Tja daleč in vse naokoli,
Prijatelj, glej spet novo leto je prišlo.
Vsem skupaj želimo zadovoljne praznike
Ob nem pa bolj srečno leto, kot to je bilo,*

*Novo leto 2011 naj prinese zdravja, veselja obilo
Spoštovani člani ,prijatelji društva Simon Gregorčič ter vsi ostali,
Vsem vam je namenjeno tole voščilo.*

Spet leto dni je naokoli, zakaj in kam tak hitro je odšlo? Prav nič se ne da storiti proti toku časa, življenje je treba uživati in dobro sprejemati, dokler še imamo dovolj moči, da si lahko privoščimo, kar srce nam poželi. V novem prihajajočem letu 2011 želim sreče, zdravja, razumevanja, zadovoljstva, prijateljstva obilo, to so želje in moje voščilo.

Dragi člani društva Simon Gregorčič v Köpingu, naj vam voščila segajo globko v srce, naj novi čas prinese vse, kar je staro leto zamudilo, v novem letu pa se naj uresničijo želje vsem, in za vse kar si vsakčdo zaželi.

Vsem članom želim prijetno praznovanje prihajajočih praznikov. Naj ob teh dnevih bo dosti prazničnega razpoloženja, druženja in smeha. Imejmo pa v mislih tudi vse bolnike in vse tiste ki trpijo in so v kakšnih stiskah. Tudi njim naj BOŽOČNO VOŠČILO prinaša upanje in tolažbo. S temi besedami bi se rad zahvalil najprej upravnemu odboru za ves trud in vsem članom društva za zaupanje in sodelovanje v okviru društva v Köpingu.

Na koncu vas vabimo na zaključek leta, na silvestrovanje, ki bo v prostorih društva Simon Gregorič 31. decembra. Poskrbljeno bo za vse, s sabo vzamite kanček smeha in dobro voljo, čas in podrobnosti po dogovoru. Vabljeni ter dobrodošli želi upravni odbor.

Predsednik društva Simon Gregorčič
Alojz Macuh

Slovenski DOM

Göteborg

Nastop v Haga cerkvi in nato zahvala nastopajočemu glasbeniku, Dalibor Miklavčič in Marija Kolar

Novice iz Göteborga

Pogled nazaj na pretekle mesece, ki so kar nekako hitro minili in vprašanje, kaj se je zgodilo doma in po svetu. Jesen pobarvana z vsemi barvami, listje na zemlji, gole veje čakajo na spomladansko prebujanje. Zima je pokazala kar zgodaj, kaj lahko pričakujemo, saj zgoden sneg je presenetil voznike, da so kar hitro odhiteli v delavnice in zamenjali gume za zimsko vožnjo. Vihar in poledenele ceste so dokaz moč narave. Sedim v kuhinji, gledam skozi okno in sem kar srečna, da sem na toplem in da sem zadovoljna z življenjem, proti tistim milijonom ljudi, ki so zaradi potresa na Haitiju in

vulkanu Merapiju morali zapustiti svoje domove, da ob poplaval v svetu kar ne mislim. Hvala Bogu da ne vemo kaj nas čaka!

No, dovolj težkih misli, saj bo skoraj božič in novo leto in gledati moramo naprej. Ste preživeli prijeten in lep dopust in štejete dneve že za drugo leto? Jesensko delo v društvih se je začelo. Ob zadnji maši smo izvedeli od gospoda Zvoneta, da bo Göteborg obiskal Dalibor Miklavčič. V Hagakyrkan 23. oktobra je na dokaj nenavadne instrumente pedalcembalo in pedalpiano izvajal dele skladateljev Schumann, Buxtehude in Bacha. Bilo nas je nekaj Slovencev in veliko Švedov, ki radi obiščejo sobotne koncerte v tej cerkvi. Pogovor po koncertu je bil prijeten, podarili smo mu krožnik Göteborga in emblem društva. Pred tem je imel koncert tudi v Oslu in Kopenhagenu.

V društvu smo se pripravili na Martinovanje 13. novembra, saj smo ob tej priložnosti dobili goste s Slovenije. 12. novembra so se pripeljali z avtobusom iz Berlina folklorni skupini Razor s Tolmina in Gartrož iz Nove Gorice. Pričakali smo jih v Astridsalen, kjer smo jim pripravili večerjo. Po dolgi vožnji in bolj slabem vremenu je enolončnica teknila. Pri kavi in pecivu je sproščenost zvalila na površje smeh in glasen klepet. Moram priznati, da še nikdar prej pri naših gostih nismo doživeli, da so mladi tako hitro prijeli za harmonike, fantje so poiskali kar kuharice za ples. Bili so dobre volje in na hrptih majic je bilo napisano »boš šla plesat z menoj?« V dobri družbi hitro čas mine in treba se je tudi spočiti. Ana jih je prvo pospremila, da so iz avtobusa lahko videli z lučkami okrašeno mesto zabavni park Liseberg, ki je prižgal pet milijonov lučk in celo mesto je spremenilo podobo prav na ta dan.

V soboto zjutraj so si malo ogledali mesto in ob 14. uri som imeli nastop v nakupovalnem centru Nordstan. Tam sta se obe folklorni skupini predstavili švedski publiki, da so malo postali ob nakupih. Med tem časom smo mi pripravili dvorano Medborgarhuset v Gamlestadu za Martinovanje. Program smo začeli tako, da je predsednik Jože vse navzoče lepo pozdravil in odpeli smo obe himni. Prebrala sem malo o našem društvu in zakaj vztrajamo, da bi še naprej ohranili slovensko besedo in kulturo. Saj tretja generacija rabi pomoč, da bodo lahko ti nadaljevali. Katarina in g. Zvone sta z otroci slovenskega dopolnilnega pouka pripravila kratko zgodbo o živalih, nato so zapeli in po aplavzu sodeč v dvorani zelo uspeli. Sledila je čokoladna bombonjera in čestitka ob prazniku za god saj je bil eden od nastopajočih Martin.

Gostje iz mesta Malmö so se predstavili s pevci, ki so lepo odpeli tri znane pesmi. Tako nekako smo zaključili naš program in predali prostor in čas našim gostom s Slovenije. Plesi, petje, njihove noše, so dokazi, da je v ozadju veliko marljivega dela. Po večerji je sproščenost in dobra volja zvalila na plesišče. Dokaj mladi muzikanti bodo glasbo v Sloveniji nadaljevali in lahko so ponosni. Nekaj dobitkov na srečolovu bodo odnesli s seboj v Slovenijo. Čas je kar hitro minil, morala sem srečati prestavnika folklornih skupin za kratek pogovor. (Pozabila si napisati, da sta se – četudi bolj pozno - martinovanja pri vas udeležila tudi Zvonko in Gusti iz društva Orfeum, Landskrona! Prišla sva, da se z vami srečamo, slišimo in pozdravimo.)

Folkorna skupina Tolmin, predstavnik Boris Laharnar, deluje že 25 let in samo trije člani so od samega začetka. Plesalci odhajajo in prihajajo novi, malo skrbi, ker mladih ni veliko. Kadar mladi nadaljujejo v visoke šole, se odselijo od doma. Folklorna skupina Tolmin je tekmovala in bila izbrana za državno srečanje odraslih folklornih skupin v Beltincih že petkrat v zadnjih desetih letih. Vaje imajo dvakrat na teden, ob nastopih pa do trikrat. Gostovali so v Franciji, Italiji, Austriji, Madžarski, Nemčiji, Hrvaški, Bosni in Hercegovini in pot jih je pripeljala tudi na Švedsko.

Folklorna skupina Razor prikazuje v svojih nastopih ljudske ples, pesmi in običaje Soške Doline. Glazbeno spremljavo sestavljajo diatonična harmonika, klarinet, violina in bajs s strunami iz ovčjih črev. Je 38 članov od starosti 16-78 let.

Predstavnica Marija Kapušin je odgovorna za folklorno skupino Gartrož iz Nove Gorice. Delujejo 5 let in radi sodelujejo s skupino Razor, saj se iz njihovih izkušenj in folklornega znanja naučijo marsikaj. Večinoma nastopajo sami iz Goriške regije. Gostovali so že v Švici, Italiji, Srbiji, Nemčiji, Bosni in sedaj še na Švedskem. Kaj ste pričakovali od tega obiska, sem vprašala Marijo. Udobno potovanje v daljno Švedsko, dobro družbo, polno pričakovanja in novih vtisov, je odgovorila. Kaj pa vtisi, ki ste jih dobili? Odgovor Marije: Dobri ljudje, prijazni, zelo gostoljubni in, da so presenečeni, da tako lepo še govorimo slovensko in ohranjamo narečja. Ker so potovali tudi po drugih državah je problem povsod isti, da starejši ne morejo več, mladi pa niso zainteresirani. Pozna

ura je spravila goste k poslavljanju in počitku. Objemi, lepe želje in zahvale za obisk so bile prisrčne. Treba je bilo pospraviti dvorano in se posloviti. Ob tej priložnosti bi se rada zahvalila vsem, ki ste pomagali babicam pri prvi petkovi večerji in vsem v soboto, hvala za vso pomoč. Tudi Ani hvala za vodenje po mestu. Tisti najbolj pogumni so še odpravili goste v nedeljo zjutraj, saj ti so še zadnje zapeli kar na parkirnem prostoru in nato na dolgo pot.

To je bilo jesensko društveno največje delo, pomagali bomo tudi pri božičnem bazarju v Katoliški cerkvi 20. in 21. novembra, saj denar ki se takrat dobi ob prodaji, gre vedno v dobre namene.

Slavljenec Stanislav Ratajc je napolnil 70 let. Obdarili smo ga s cvetjem in z darilnim bonom in mu nazdravili z željo še za veliko srečnih in zdravih let!

Približujejo se prazniki, ki bi morali prinesiti v naše življenje miru in spoštovanja, pomoči vsem, ki to potrebujejo, ne pa stresa in v nakupovalnih centrih dirjanja za dobrinami, ki mogoče marsikomu niso v veselje in zadovoljstvo. Objem in lep nasmeh bo osrečil morda marsikoga. Telefonski klic znancu, prijatelju bo dal vedeti da ni pozabljen-a.

Praznujte Blagoslovljen Božič v krogu svojih domačih, prijateljev in z ljubeznijo drug do drugega. Leto 2011 naj vam prinese zdravja, zadovoljstva in skupne sreče ter novih moči za ustvarjalno delo.

Začudenje: Marjana Ratajc je bila letos prvič za Dan mrtvih v Šentjurju na pokopališču, kjer jo je

presenetilo razkošje cvetja in sveč na grobovih! Zdelo se ji je skoraj neverjetno, kakšne cvetlične aranžmaje ljudje umrlim svojcem prinesejo na ta dan. Verjetno ob navadnih dneh čez leto ni tako.

Za upravni odbor Slovenski Dom
Marija Kolar

Folkorna skupina Razor s Tolmina ter folklorna skupina Gartrož iz Nove Gorice na martinovanju v slovenskem društvu SLOVENSKI DOM v Göteborgu; november 2010

Mladi fantje, ki so igrali za ples, so navdušili številne plesalce

Treba se je bilo posloviti in odpotovati proti jugu, pred odhodom pa se je razvila iz grl slovenska pesem... .

Ne le plesalci, bili so tudi gledalci in poslušalci

Fotografije: Marija Perovič, Marjana Ratajc, Gusti in Zvonko iz Landskrone ter drugi

Marija Perovič z možem Zenonom in družbo ter Marija Kolar z rezervnim plesalcem na odru... .

Priprave na trgatev v Asmundtorpu na Švedskem; Desno in spodaj: Užitek ob dobri vinski kapljici, Mala Nedelja

Jesenski utrip

Poročilo o dogajanjih med člani našega društva v Landskroni je nekoliko drugačno, kot so poročila iz ostalih društev. Vendar nekih posebnosti ni bilo. Poletje je že zdavnaj za nami, pred nami so božični prazniki, novo leto in novo upanje, da ga bomo zdravi dočakali in tudi preživeli. Vse več naših znancev, prijateljev in sorodnikov, skratka naših vrstnikov, se je že poslovilo in odšlo v večnost. Naše vrste se redčijo iz dneva v dan, iz meseca v mesec. Takšno je življenje, tu se ne da kaj dosti spremeniti. Življenje in delo v društvih zaradi teh izgub usiha, to je tisto, kar je najbolj boleče.

Pa kaj bi jamrali in vzdihovali! Z naglimi koraki prihaja božič, dnevi se bodo kmalu začeli daljšati in tudi naša razpoloženja bodo svetlejša. Upanje je pol uspeha. Z Zvonkotom sva bila novembra v Göteborgu na »martinovanju, ki ga je priredil SLOVENSKI DOM. Na žalost sva zamudila kulturni del programa, tako je pač nanese. Izvedela sva, da je bil program pester in zanimiv. Sva pa srečala

nekaj znanih obrazov, pozdravila sva se tudi z vodjo folklorne skupine iz Nove Gorice ter med drugim izročila pozdrave za družino Hvala v Ponikve.

Te dni mineva že tudi eno leto, od kar se je s tega sveta poslovil Justin Hvala. Bil je naš dolgoletni hišni prijatelj, pogrešamo ga. Zvonko še vedno skrbi za njegovo vdovo, Ingrid. Prej ji je pri vsem bil na uslugo Justin, po njegovi smrti pa je ostala sama. Otrok nista imela, saj sta se srečala po 40. letu starosti, ko je za ustvarjanje družine nekoliko pozno. Imela sta drug drugega. Ko pa v takšni zvezi eden za vedno odide, je samota še toliko težja tistemu, ki ostaja. Justina se radi spominjamo.

Dne 23. novembra je po usodni možganski krvavitvi za vedno s tega sveta odšel naš dragi Janez. Bil je dolgoletni častni član društva, saj je imel velike zasluge v prvih letih delovanja. Z očetom je bil tudi soorganizator pri ustanovitvi društva TRIGLAV (1968) ter prvi predsednik le-tega. To funkcijo je potem opravljal, dokler se z družino leta 1977 ni za stalno vrnil v Slovenijo. Pogreb pokojnika je bil dne 27. novembra na domačem pokopališču v Šentjurju. Z Zvonkotom sva se pogreba udeležila. Tu sva srečala Janezove domače ter nekaj starih znancev izpred veliko let, Marjeto Kragelj, Benko ter Mileno in Marjana Pukmajster. Nekoč so tudi oni živeli v Landskroni na Švedskem, vendar je Slovenija zvalila lepo število svojih otrok nazaj v svoje okrilje po letu 1977, poleg Janezove družine tudi njih.

Bili smo na trgatvi v Sloveniji, vsaj nekateri med nami. Naša mama Angela Budja je spet pri nas na Švedskem. Vsi smo je veseli, saj prinese v naše družine vedrino in dobro voljo. V Landskroni trenutno nimamo posebnih novic. V teh predprazničnih dneh so vse mlade družine precej zavzete s predbožičnimi pripravami. Otroci so angažirani pri tem in onem, starši pa z njimi vred, saj jih je potrebno peljati zdaj sem zdaj tja. Kmalu pa bodo napočile zimske počitnice, takrat bo življenje teklo nekoliko bolj umirjeno. Do takrat je še nekaj dni.

V Landskroni smo dobili novega farnega župnika. Po odhodu patra Romana Konkla je svojo službo nastopil pater JAN JAROSZ omi, 0418-204 16, mobil 0762 901714, e-posta: jarosz.omi@gmail.com

*Našim članom in prijateljem voščimo VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE
ter SREČNO NOVO LETO 2011!*

*Vi önskar alla våra medlemmar och vänner GOD JUL
och ETT GOTT NYTT ÅR!!!*

A. Budja

Minevajo dnevi, eden za drugim drsijo skozi čas, nič jih ne ustavi. Sonce nas obseva enkrat močneje, pa zopet čisto rahlo v naši rasti od rojstva do zrelosti, kakor leto od prebujajoče pomladi do zrele jeseni. Toda kaj, ko pridejo trenutki, žalostni, črni. Takšni, ki bi jih radi zbrisali za vedno, vendar tu so, sejejo žalost, mokrijo s solzami obraz, skelijo oči. To so trenutki, ko v življenju izgublamo najdražje, svojo dragocenost, nenadomestljivost. Poslavljamo se, na ta mrzli zimski dan vlada tukaj tišina in žalost. Našega Janeza, sina, moža, očeta ter brata, prijatelja in znanca ni več tu, a vedno bo z nami.

Janez Budja, rojen 26 januarja 1938 v Kuršincih pri Ljutomeru, v skromni in duhovno bogati družini, rojen kot drugi otrok med tremi sestrami očetu Avgustu in mami Angeli.

Preživljanje otroštva malemu Janezu ni bilo lahko, saj je bila kmetija majhna in kljub temu da je oče poleg kmečkega dela igral še na cerkvene orgle življenje, ni bilo vedno lahko. Klub težkemu življenju pa v družini ni bilo malodušja, saj so pogosto zapeli in se poveselili. Tako se je družina v skrbi za kruhom večkrat selila in to po domovini in tujini. Nemirni duh, iskanje boljšega in človeka vrednega življenja je tudi Janeza vodilo skozi vse življenje. Tako je že kot kratkohlačnik zapustil domače ognjišče in šel s trebuchom za kruhom in to v Savinjsko dolino, kjer si je kot knap v rudniku Zabukovica začel služiti za samostojno življenje. Navajen vsega in navajen poprijeti za vsako delo, se hitro učiti, si je nato našel delo na občini v Žalcu.

V Savinjski dolini je kot mlad, lep kitarist spoznal Štefko, ki je prihajala v Šempeter na obisk k sorodnikom. Vnela se je ljubezen in leta 1964, 29. avgusta, sta se poročila in se naselila v Zadobrovi pri Štefkinih starših. V decembru istega leta se je mladi družini rodil sin Jani. Srečna družina, žena Štefka dela na SDK-ju, Janez opravlja svoje delo, toda zopet se oglasi nemirni duh v Janezu zato se odloči in 1965 odpotuje iskat srečo na Švedsko, kjer je že živela ena od njegovih treh sester. Tam se sprva zaposli v podjetju Parajett, tiskalnici in nato kmalu v ladjedelnici Varvet. Kmalu za njim pride še žena Štefka. Poišče si zaposlitev in skupaj si najdeta dom, kjer se leta 1966 rodi hči Bernardka.

Tako življenje na tujem teče dalje, Janez opravlja različne poklice, se poskusi tudi samostojno, dokler se ne odločita in prevzameta kafeterijo (lahko bi rekli gostilno). To izpolni njun čut za druženje z ljudmi, za razgovore, petje. Janez kot odprt, družaben človek, vedno nasmejan in kot da bi bil brez skrbi, se razdaja ljudem in ljudje ga kot takega sprejmejo in ju imajo radi. Tako z atekom leta 1968 ustanovita prvo slovensko društvo na Švedskem, imenovano Triglav. Predsednik društva postane Janez in gostilna postane postopoma srce in zbirališče članov društva. Štefka skrbi za gostinjske usluge, dobro voljo, Janez pa za svoje delo ter za delovanje društva. Pred tem že so ustanovili pevski zbor in nastopajo po Švedski. To jima jemlje ogromno časa in energije, ker pa v druženju z ljudmi uživata, jima ni težko. Kmalu, leta 1970 se družina poveča za sina Andreja in skupaj živijo na Švedskem 13 let. Toda klic domovine, nemirni duh, nabava gradbenega stroja, nekaj prihrankov, jih leta 1977/78 pripelje nazaj v domovino. Ustalijo se v Zadobrovi, toda zelo kmalu si zgradita hišo v Šempetru, Janez koplje s strojem, Štefka dela v banki.

Navajena družabnega življenja prodata hišo in kupita v Šentjurju Kolodvorsko restavracijo. Vodi jo Štefka in z velikim veseljem kuha, streže in na splošno skrbi za dobro počutje gostov. Janez služi s strojem in tako dobro poskrbita za družino. Janez pa kot Janez ne zdrži brez ljudi in tako kupita še gostilno v Loki, katero z velikim smislom za vsako delo uredi sam in tam se najde in zaživi polno življenje med vaščani, ki jih ima rad, jim pomaga, oni pa ga tudi sprejmejo kot svojega. Gostilni doda še trgovino za potrebe kraja.

Otroci so odraščali in zapuščali rojstno gnezdo, se osamosvojili, osnovali svoje družine. Starši so to z velikim veseljem spremljali, saj sta videla, da so otroci pridni, ustvarjalni, si znajo priskrbeti zase in za družino, najbolj pa sta bila vesela vnukov in tega, da so se včasih oglasili na njihovem domu in se kaj pogovorili. Tako so minevali dnevi in leta v plodnem in zadovoljnim življenju.

Toda kot da mu usoda ni namenila polnega življenja ga je udarila v letu 1997, ko ga je zadela možganska kap. Človeka polnega ustvarjalnega zagona, organizatorja, pripravljenega pomagati, se pogovarjati, zapeti, zadene tako, da ga ohromi in mu vzame dar govora. Grozno, in tako se Janez nekaj časa sploh ne trudi več, obupan, toda njegova volja, vizija in pomoč domačih ga zopet postavita na noge in mu vrmeta vsaj delno voljo do življenja. Tako mu ostanejo ideje, njegov vrt, drevje in z ženo Štefko se ustalita na domu v Šentjurju. Ker pa je bilo zdravje načeto že z prvo kapjo, je bilo ženo in svojce vedno strah, kaj še prinese usoda in po tem da se je začelo zadnje čase zdravje celo izboljševati, se je upanje povečalo. Toda to je bilo le okrevanje pred koncem. Ponovno ga je zadela kap in kljub trudu je v torek, 23. novembra Janez preminil.

Družina Budja: Andrej, Bernardka, Jani, Štefka, ki je tedaj praznovala 60 let, v ospredju Janez

V množici spominov bi našli še veliko lepega pa tudi bolečega. Spomini so večni, ohranjeni so v srcih njegovih dragih in med nami vsemi. Mehko naj padajo kot drobni cvetni lističi ob pihljanju vetra na njegov poslednji dom, naj občuti toplino zemlje, ki črna drsi skozi prste. Izrekam sožalje vsem žalujočim. V večni spomin pa verzi sestre Gustike:

Po trdnem snegu, v tistih davnih dneh,
 Ko otroci v šolo smo hodili;
 Premrlih nog, a z radostjo v očeh
 smo po domačih hribih se podili!
 Podobe vinskih gričev so spomin;
 Spremljajo me skozi moj vsakdan!
 Ljubim Prlekijo! In želim
 K zibelki otroško lepih sanj!

Ko nam pomlad je svoje vedro lice
 Pokazala v sončne dni,
 Ko so zapele v zelenečih krošnjah ptice,
 Srečni smo bili!
 Napolnili smo za vasjo igrišče.
 Kam ste šli, prijatelji?!
 Pri Mali Nedelji, kdor jo išče,
 Srečo najde, z njo živi.

BRANKO VERDEV; Žalni nagovor ob pogrebu Janeza Budje, v Šentjurju, dne 27. novembra 2010

Dogodki v zadnjih mesecih 2010 na Švedskem

Po krstu Vanesse Mariah Žižmond

Po krstu Leie Else Zorjan iz Göteborga

Krsti: V Värnamo živi družina Vladota in Zlate Žižmond, ki se je razveselila vnukinje **Vanessa Mariah Žižmond**, hčerke Helene in Joe-a. Krstno slavje je bilo v soboto 12. junija v Lidnäs kapell blizu župnije, kjer živijo. Lepo sodelovanje je obogatilo petje pevskega zbora, pri katerem pojeta Vlado in Zlata. Po krstnem slavju pa je v tamkajšnjih prostorih sledilo pravo slovensko hrvaško libanonska pogostitev. Vsi prisotni so se počutili kot ena družina, čeprav iz različnih narodnosti in jezikovnih območij.

Hvala staršema Heleni in Joe, kakor tudi botrci Ani za lepo pripravo in sodelovanje. Posebna zahvala gre stari mami Zlati in staremu atju Vladu za vso podporo ob pripravi na tako pomembni zakrament in dogodek krsta prve vnukinje. Naj krstna milost obrodi ob pomoči staršev, botrce in vseh dobrih ljudi bogate sadove lepega krščanskega življenja, da bo Vanessa Mariah v veselje Bogu, Kristusovi Cerkvi, kakor tudi njenim domačim.

Krst Matija Gregorca: V Mozirju je bila v nedeljo 11. julija nova maša domačina brata Tonija Brinjavca. Velik dogodek, ki je zaznamoval župnijo, kjer župnik Sandi Koren pastoralno razgibano deluje in se tako veseli sadu duhovne razgibanosti župnije. In v tako vzdušje se je zgodil še en dogodek v kapelici v Mozirskem gaju v popoldanskih urah. Slovesno sta prihajala tisto nedeljsko popoldne starša Martin in Jerica Gregorc v kapelico s svojimi sinom prvorojencem, ki je pri krstu dobil ime Matija. Starši Gregorc in Bukovec, skupaj z botrcema Natašo Kumer in Lucijo Gregorc so lepo sodelovali pri dogodku sv. krsta, ki so ga obogatili z lepo zapeto cerkveno pesmijo.

Po krstu slavja Matije Gregorca

Po lepem in doživetem krstnem slavju je sledil ogled Mozirskega gaja in nato družinsko slavje pri Bukovčevih v Ljubiji pri Mozirju, kjer sta družini Bukovec in Gregorc poglobljali medsebojno povezanost med hčerjo in sinom, ki sedaj živita in delata v Stockholmu, kjer raste v vedno večjega fanta tudi novokrščenec Matija, ki se skupaj s svojima staršema rad udeležuje slovenskih sv. maš v švedskem glavnem mestu. Obema družinama, Žižmondovi in Gregorčevi, slovenski dušni pastir vošči kar največ lepe krščanske ljubezni, s katero zalivajte krščansko vzgojo za vrednote, da bodo otroci zrasli v dobre ljudi, ki bodo v veselje in ponos vam, kakor tudi ljubemu Bogu in bodo dejavni člani župnijskih skupnosti.

Čestitke slavljenki Karolini Nilsson iz Jönköpinga, ki je v dneh pred veliko gospojnico slavila sedemdeseti rojstni dan prav na Triglavu, kamor je prispela pod vodstvom vodnika Marjana Brezočnika in ob podpori svojega moža Lasseja ter Marjanove žene Anice. Karolina in Lasse sta redna pohodnika švedsko slovenskih vzponov v slovenske gore. Letos je bila še posebej ponosna, saj so pohodniki osvajali Trdinov vrh in tako so doživljali lepoto Dolenjske, njeno gostoljubnost, njene značilnosti in podzemske skrivnosti, saj je v vzpon bil vključen tudi obisk Kostanjeviške jame, pa pleterski samostan, dolenski vinogradi in cviček, umivanje pri

Gospodični, da bi bili vedno mladi, pa Trdinov vrh in tam slovenska sv. maša v kapelici Sv. Ilija na hrvaški strani, kjer so bili pohodniki lepo sprejeti. Popoldan pa je bil kronan s splavarjenjem po Krki in seveda brez krsta tudi tokrat ni šlo. Boter Milan je čvrsto podpiral »novokrščenca« Zvoneta, da je prestal vse preizkušnje in na koncu dobil potrdilo o krstu.

Slavljenka Karolina Nilsson je za svoj rojstni dan osvojila Triglav

Ves pohod pa je bil okronan z obiskom vojaškega letališča v Cerkljah ob Krki, ki ga je organiziral vojaški kurat Aleksander Urek, ki je Karolinin župnik pri Sv. Duhu nad Krškim, kjer so pohodnikom pripravili lepo zaključno sv. mašo in veliko dolenjsko pogostitev. Bogpovrni vsem, ki so pripomogli, da je bilo še eno bogato srečanje in spoznavanje lepote Slovenije, ki bo pomagalo živeti rojakom v tujini še eno leto. Karolini ob tej priložnosti iskrene čestitke in zahvala ter še naprej s pesmijo skozi življenje.

Pokojna Pavla Trbovšek se je rodila 5. januarja 1930 v Ljubnem v Zgornji Savinjski dolini. Vse

do druge svetovne vojne je živela brezskrbno in lepo otroštvo. V letih 1940 do 1945 se je oče preselil v Nemčijo, kjer je poiskal delo, da je mogel skrbeti za družino. Ko se je vrnil domov v svobodo je začutil, da je prava svoboda še daleč. Toda vseeno se ni podal režimu. V železarni v Ravnah na Koroškem je dobil delo. Stanovanje, kjer je živela družina štirih otrok in starša, je bilo zelo skromno. V železarni je našla delo tudi mlada Pavla, ki je odraščala in je tam spoznala svojega fanta Ivana Trbovšek, s katerim sta se poročila in ustanovila novo družino. Njun zakon je bil obdarjen s štirimi otroci: najstarejša hčerka je Milka, druga je Marija, tretji je Mirko in najmlajši je Blaž. Leta 1962 se je družina Trbovšek odločila za pobeg čez mejo v Avstrijo, od koder so se po dveh letih življenja v lagerju koncem februarja 1964 podali na pot na Švedsko v Värnamo. Ker se je oče Ivan takoj zaposlil v tovarni gumija, kmalu za njim se je zaposlila tudi Pavla, otroci pa so hodili v šolo, se je ekonomska situacija obrnila v dobro. Kmalu sta starša kupila lastno hišo, ki je postala skupni dom družine Trbovšek. Otroci so zrasli, si ustanovili družine in tako je Pavla dobila vnuke pa tudi pravnuke, kar ji je bilo v veliko srečo in veselje in na kar je bila zelo ponosna.

Rada se je vračala v svojo rodno Koroško in se je veselila svoje hčerke, ki si je doma ustvarila novi dom. Zadnji del svojega življenja je Pavla preživela v Halmstadu, kjer je v Jožetu Godini našla zvestega in dobrega prijatelja. Od pokojne Pavle se je slovenska skupnost in njeni sorodniki poslovila 20. septembra s sv. mašo zadušnico v cerkvi Sv. Nikolaja v Halmstadu. Hvala Jožetu in Pavlinim domačim, ki so ji stali ob strani v času njene bolezni in ji tako pomagali lajšati križ. Hvala rojakom iz Halmstada, ki so se udeležili pogrebne sv. maše in slovesa od pokojne Pavle. Naj si Pavla spočije od svojega truda in naj v miru počiva in z drugimi čaka vstajenja od mrtvih.

Krst: Leia Elsa Zorjan, prvorojenka Tomasa Zorjan in Camille je 11. septembra 2010 v cerkvi Kristusa Kralja, ob navzočnosti krstnega botra Ante Bašiča in sorodnikov, postala Božji otrok. Krstno bogoslužje je vodil slovenski dušni pastir Zvone v švedskem jeziku, ker je bila večina švedsko govorečih. Vendar pa je na koncu krstnega slavlja bila zapeta tudi slovenska pesem Marija Pomagaj nam sleherni čas, glej k tebi ozira se vsak izmed nas... Tudi mala Klara, prvošolka, hčerka botra Anteja, je novokrščenki Lei ob koncu krsta občuteno zaigrala na violino. Ob programu, ki ga je pripravil slovenski duhovnik za vse navzoče, je bilo sodelovanje na krstu lepo in občuteno. Čeprav daleč, sta bila v duhu z vsemi navzočimi tudi babica Marta in dedek Karlo, ki

živita proti severu vzhodu Švedske, v Köpingu, kjer je ena izmed živih in delujočih slovenskih skupnosti in kjer se udeležujeta slovenske sv. maše četrto nedeljo v mesecu.

Čestitke staršema Camilli in Tomasu, kakor tudi botru Anteju za to lepo in pomembno dejanje. Storite vse, da bo to »mlado drevce« dajalo ob svojem času svoj sad. Pomagajte Lei spoznati vsebino vere v troedinega Boga, v Kristusovo Cerkev, uvajajte že mladega otroka v skrivnost molitve in storite vse, da boste, tako kot starši, ki so z majhnimi otroki prihajali k Jezusu, da jih blagoslovi, da boste tudi vi radi prihajali z otrokom tudi v cerkev, kjer boste vi in vaš otrok deležni Božjega blagoslova. Storite vse, da se boste vi in tudi vaš otrok nekoč tudi zveličal.

Pogreb: Pokojna **Marija Nachtigal iz Markaryda** se je rodila 5. junija 1925 v župniji Rob na Dolenjskem. Umrla je 19. julija. 2010 v Markarydu na Švedskem. Kasneje je bila pokopana v Helsingborgu v krogu svojih najožjih, v grobu svojega moža Jožeta, dveh hčera in enega sina. Marija je med drugo svetovno vojno morala bežati zaradi komunistične revolucije na Slovenskem skupaj z njihovim duhovnikom, ki mu je stregla v župnišču, kjer je gospodinjala, v Avstrijo. Tam sta se nekoliko pozneje z Jožetom Nachtigalom, s katerim sta se tudi poročila. Še pred 1960. letom sta se preselila na Švedsko v Helsingborg. Redno sta obiskovala slovensko sv. mašo v Helsingborgu in vrata svojega doma sta imela odprta vselej tudi slovenskemu duhovniku. Bila sta skromna in preprosta, a duhovno bogata. Slovenska beseda je imela v njenem življenju velik pomen. Bila sta ena prvih in najstarejših naročnikov Naše luči. Veselila sta se vsakoletne celovške Mohorjeve pratike in Marijanskega koledarja ter Mohorjevih knjig.

Draga sestra v Kristusu, pokojna Marija, naj vam bo dobri Bog bogat plačnik za vse dobro in plemenito služenje že v župnišču na Robu, od koder ste morali v begunstvo. Kot žena in mati ste opravili čudovito poslanstvo, služeč možu in otrokom, ki ste jih nekatere prezgodaj pokopali. Globoka vera in narodna zavest sta tista, ki sta vam pomagali, da ste ostali zvesti Bogu, Kristusovi Cekvi in domovini Sloveniji, čeprav ste zaradi razmer v času druge svetovne vojne morali daleč od doma. V miru počivajte in naj vaša duša gleda Njega, ki vas je ustvaril, po Jezusu odrešil in ki vas je v Svetem Duhu oživil za večno življenje. Bogplačaj!

Ga. Darja Slokar s slovenske ambasade med rojaki v Stockholmu

Slomškova nedelja v Stockholmu in gostovanje MePZ Primorje iz Ajdovščine na Švedskem: V soboto 25. septembra ob 17. uri, dan po prazniku obletnice smrti blaženega škofa A. M. Slomška, je bila v kriпти stolne cerkve v Stockholmu slovesna sv. maša ob spremljavi MePZ Primorje pod vodstvom dirigentke Nadje Bratina. Lepo število slovenskih rojakov se je ob tej priložnosti zbralo k slovenskemu bogoslužju, ki je bilo obogateno z

lepim cerkvenim petjem, ki je božalo srca vseh navzočih. Tako je »Slomškova nedelja« bila še slovesnejša in še bolj doživeta in so njegove misli: »«Sveta vera bodi nam luč, materin jezik pa ključ do zveličavne narodne omike« še toliko globlje segle v srca sodelujočih. Po sv. maši je zbor sodeloval z nekaj pesmi tudi v stolni cerkvi, kamor so bili povabljeni na koncert. Še eno lepo poslanstvo slovenske pesmi v švedski prestolnici. Kar nekaj poslušalcev se je zbralo tudi pri večernem koncertu.

A slovenskega praznovanja ne bi bilo tudi ob dobri slovenski potoci, drugih dobrotah in ob slovenskem vinu, za kar so poskrbeli na Slovenski ambasadi. Gospa Darja Slokar, I. sekretarka na veleposlaništvu, je sama pomagala streči našim gostom in rojakom s slovenskim vinom. Katja Dolinar je bila glavna v kuhinji in tudi ostalih nekaj rojakinj je pomagalo, da je bilo vzdušje zares pravo slovensko. Z ambasade se je udeležil srečanja tudi sodelavec Ronny Colner, potomec slovenskih staršev z Bizeljskega.

Seveda pa je vse »niti« imel v rokah Martin Gregorc, ki je ob pomoči slovenske ambasade in slovenskega društva iz Stockholma izpeljal velik kulturni projekt. MePZ Primorje iz Ajdovščine je tako izpolnil še eno lepo poslanstvo v svoji več kot tridesetletni zgodivini petja narodnih in cerkvenih pesmi. Slovenska skupnost, ki se redno srečuje v soboto pred četrto nedeljo v mesecu v kriпти stolne cerkve, je ob 11. obletnici prištetja A. M. Slomška med blažene zares pristrčno in z duhovnim nabojem praznovala »Slomškovo nedeljo«. Res enkratni dogodek. Žal je le lahko vsem, ki se tega srečanja niso udeležili. Hvala vsem, ki ste tako ali drugače pomagali, da je bilo v cerkvi, kakor tudi v dvorani eno samo pristrčno praznovanje, kjer so bili vsi navzoči deležni slovenskega gostoljubja.

Lepe duhovne priprave v adventnem času, predvsem pa lepega družinskega praznovanja Božjega učlovečenja in z Materjo Božjo v novo leto, vseh potrebnih milosti ter zdravja na duši in telesu, voščim vsem rojakom na Švedskem, doma in po svetu,

Organizatorji in pomočniki srečanja v Stockholmu;

Slovenko-švedski vzpon na Trdinov vrh, 2010

Zvone Podvinski
Parkgatan 14
SE-41138 Göteborg
ŠVEDSKA

Telefaks: +46 31 7115421
Mobilni tfn: +46 708 278757
E-pošta: zvone@kristuskonungen.se; zvone.podvinski@rkc.si
Domača stran: <http://www.slovenskamisija.se>

Matija, jaz te krstim v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha. Amen. Krst Matije Gregorca.

Vatikan s smernicami za boj proti pedofiliji med duhovniki

Kardinalski zbor o škandalih, verski svobodi in prestopih 19. november 2010 Vatikan
Kardinali z vsega sveta so se zbrali v Vatikanu, kjer skupaj s papežem prvič razpravljajo o pedofilskih škandalih duhovnikov. Pripravili bodo smernice za učinkovito delovanje proti pedofiliji. To je eno redkih srečanj kardinalskega zbora, zgodilo pa se je pred potrditvijo 24 novih kardinalov, ki bodo konec tedna prejeli škrlatno kapo in kardinalski prstan. Sodeluje okoli 150 kardinalov. Ker so spolne zlorabe otrok, ki so jih zagrešili katoliški duhovniki, pahnile Cerkev v eno najhujših kriz v zadnjih desetletjih, je papež Benedikt XVI. kardinale povabil, da se v petek udeležijo dneva molitve in razmišljanja.

Papež "poslušaj in sprejema žrtve" V sporočilu za javnost je Vatikan sporočil, da pripravljajo okrožnico škofom po svetu, ki bo vsebovala smernice za čim bolj usklajeno in učinkovito delovanje proti pedofiliji v duhovniških vrstah. Problematiko spolnih zlorab je kardinalom predstavil vodja kongregacije za nauk vere William Levada, ki je izpostavil primer papeža, "ki poslušaj in sprejema žrtve". Zavzel se je za sodelovanje s posvetnimi organi ter za več pozornosti pri izbiri in izobraževanju bodočih duhovnikov. Ob srečanju kardinalov so se v Rimu zbrale žrtve spolnih zlorab, ki Vatikanu očitajo, da ni storil dovolj za zaščito otrok pred zlorabami v prihodnosti. Protestniki zahtevajo, da Vatikan policiji in tožilstvu preda osebne kartoteke dokazanih, priznanih in obtoženih duhovnikov, ki so zagrešili spolne zlorabe.

Opozorilo Kitajski Kardinali govorijo tudi o verski svobodi in to dan po novih napetostih med Vatikanom in Pekingom. V četrtek je Vatikan opozoril kitajske oblasti, naj škofov, ki priznavajo papeža, ne silijo v udeležbo na posvetitvi škofa, ki je pripadnik od države podprte Cerkve, ki ne priznava papeža. Kitajski katoličani so namreč razdeljeni med Cerkev, ki priznava avtoriteto papeža, in "patriotsko združenje," ki ga podpirajo oblasti in imenuje svoje lastne škofo. *"Zdaj so težki časi za oznanjanje resnice Evangelija in velikih pridobitev krščanske kulture,"* je ob predstavitvi dopoldanskih tem srečanja dejal Benedikt XVI. V nasprotju s pričakovanji analitikov papež ni ponovil zaskrbljenosti nad ravnanjem s kristjani v Iraku in Pakistanu, temveč se je bolj posvetil verski svobodi v zahodnih državah.

Posvetnost grozi verski svobodi Na srečanju je govora tudi o postopku sprejemanja spreobrnjenih anglikancev v Katoliško cerkev, potem ko je Vatikan lani objavil nova pravila, ki to omogočajo. V skladu s temi pravili lahko anglikanci ob prestopu ohranijo svojo duhovno in liturgično tradicijo. Za prestop se odločajo predvsem nasprtoniki odločitve Anglikanske cerkve o posvetitvi škofinj. Ob robu srečanja s kardinali je papež Benedikt XVI. dejal, da vse večja posvetnost zahodne družbe grozi, da bo uničila versko svobodo in postala prava diktatura.

Vir: - MMC RTV SLO/STA/Reuters

G. V.

Vlada ob 20. obletnici samostojnosti Slovenije pripravlja številne dejavnosti, v katere želi vključiti najširši mogoč krog državljanek in državljanov.

Vlada bo imenovala tudi častni odbor, katerega člani bodo poleg predstavnikov državnega vodstva tudi Kučan, Bučar in Peterle, pa tudi nekdanji predsedniki vlad **Andrej Bajuk**, **Anton Rop** in **Janez Janša**. Soglasja k imenovanju so do zdaj podali vsi predlagani člani častnega odbora razen Janše in Bajuka.

Peterle: Za to, kar imamo danes, se nisem boril

Pri nas nujno potrebujemo politično alternativo, meni Peterle. Foto: MMC RTV SLO

"Mislim, da je čas za spremembo ustave - tudi glede postavljanja vlade"

5. december 2010 Ljubljana - MMC RTV SLO

Tranzicija pri nas se nikoli ni končala, zaradi česar je bila tudi mogoča poznejša tajkunizacija, je prepričan Lojze Peterle. Predsednik prve slovenske demokratično izvoljene vlade je za STA spregovoril še o stanju današnjega političnega sistema, poti iz krize, pokojninski reformi in alternativah trenutni politični situaciji.

Kako po 20 letih gledate na takratno dogajanje? Se vam danes zadeve zdijo kaj drugačne kot takrat? Pojavljajo se podrobnosti, ki mi takrat niso bile znane, a to spomina na tiste čase na splošno ne spreminja. Demos je z idejo osamosvojitve razvil enkratni pozitiven politični naboj, v ključnih trenutkih je bil sposoben poiskati širše politično soglasje. Zelo pomembno je, da smo dosegli tako soglasje glede plebiscita. A občutje takrat in danes je neprimerljivo. Takrat smo videli luč na koncu tunela, danes mnogi te luči ne vidijo.

Se vam danes zdi, da bi kako stvar lahko naredili drugače? Bi se na primer privatizacijo dalo izpeljati drugače? Demos je glede lastninjenja doživel notranjo in zunanjo blokado. Koncept privatizacije, ki ga je sprejela Drnovškova vlada, je bil precej drugačen od tistega, ki ga je podpirala večina Demosa. Odnos do privatizacije je eden od vzrokov, da ostajamo ujetniki dogovorne ekonomije in tako na nek način ostajamo na Titovi cesti. Gotovo bi se dalo privatizacijo izpeljati drugače.

Vseeno smo takrat imeli bolj normalno politično strukturo, kot jo imamo danes. Premalo časa smo bili takrat na oblasti, da bi lahko postavili trdnejše temelje za nadaljevanje. Sedanja kriza ne odraža le globalnih vzrokov, ampak tudi notranje razloge, da slovensko gospodarstvo ne napreduje v konkurenčnosti, da nima razvojnega zagona ..., vse to je povezano z nedokončano tranzicijo.

Bi lahko takratne odločitve povezali tudi z današnjo tajkunizacijo? Formalne podlage za tajkunizacijo so bile izgrajene na podlagi Drnovškovega modela privatizacije. Menedžerska privatizacija je bila ves čas v zraku. Zgodila se je tako, da je močno zavrla gospodarstvo in še posebej poslabšala status bank. Pravila pravne države smo pri nas zamenjali za pravila požrešnosti. Nekateri so zase želeli preveč. Zdaj država plačuje za lakomnost posameznikov in se banke že tretjič sanirajo. Očitno ni bilo politične sile, ki bi tak razvoj zaustavila, pri tem ni kriva samo levica.

Se vam zdi, da so se pričakovanja izpred 20 let uresničila? Veliko je dosežkov. Osamosvojitve sama ostaja epohalen dosežek. Vprašanje je, ali smo to priložnost najbolje izkoristili. Z vso odgovornostjo rečem, da se za to, kar imamo danes, nisem boril. Prvič po osamosvojitvi me zares skrbi za to državo. Ne bi rad delal propagande za krščanske demokrate, vendar dokler so bili ti v

vladi - do leta 1996, Slovenija ni poznala proračunskega primanjkljaja, tudi ceste so se gradile ceneje.

Danes imamo nezadržno zadolževanje. Zadolžujemo se za tekoče zadeve, skoraj za vsakdanji kruh. Že tretjino pokojninske blagajne pokrivamo iz državnega proračuna. Javna poraba je bila ob odhodu moje vlade pod 42 odstotki. Kje je danes? Koliko je bilo takrat birokracije, koliko je je danes? Je bilo v zadnjih dveh letih res treba zaposliti 1400 novih uradnikov?

Je mogoče potegniti vzporednico: nekoč povezava Ljubljana-Beograd, danes kot alternativa Ljubljana-Bruselj? EU je prostovoljna zveza demokratičnih nacionalnih držav, Beograd pa je bil center totalitarne države oz. diktature. V Bruslju je način dogovarjanja precej drugačen, kot je bil v Beogradu. Ukaz za napad na Slovenijo je prišel iz Beograda, ne iz Bruslja.

Tudi po 20 letih se še vedno niso zaključile diskusije o zaslugah za osamosvojitve. Se vam zdi spor okoli tega sploh pomemben, primeren? Ne potrebujemo diskusije o zaslugah, ampak jasen zgodovinski spomin. Če osamosvojitve ne vidimo osamosvojitve kot izraza kontinuitete nekdanje totalitarne ideologije, pač pa kot prelom z njo, imamo za to vso pravico. Danes poskuša vladajoča elita povezati osamosvojitve z OF in letom 1941. A to ne gre, na isti imenovalec lahko spravimo domoljubnost in odpor proti tuji sili, ne pa revolucionarne govornice partije, ki je monopolizirala OF in boj proti okupatorju, vse skupaj pa s tragičnimi posledicami zlorabila za prevzem oblasti.

Osamosvojitve je pomenila novo politično paradigmo. Vojna leta 1991 je Slovence poenotila. Po njej ni bilo krvavega dogajanja kot po drugi svetovni vojni. Če rečem, da nasprotujem relativizaciji osamosvojitve s postavljanjem le-te v ideološko politični okvir interesov nekdanje vodilne politične sile, potem to pomeni, da želim samo jasne kategorije, ne stare ali nove ideološke megle. To je zelo pomembno tudi za mlade, ki v naših šolah o osamosvojitvi ne dobijo primerne pouka o osamosvojitvi. Mimogrede, ključni razlog za nastanek nove veteranske organizacije je ravno poskus zamegljevanja zgodovinskega spomina na osamosvojitve.

Kako gledate na razvoj demokracije in političnega sistema pri nas? Je po vaši oceni že čas za bolj korenite spremembe ustave? Mislim, da je čas za spremembo ustave, tudi glede postavljanja vlade. Imamo tako ustavo, da če se ne zgodi nekaj zelo posebnega znotraj same koalicije, smo obsojeni na štiri leta take vlade. Še dve leti tega ... jaz res ne vem, kako bo izgledal finale: Imamo predsednika vlade, ki teka gor in dol po igrišču, hkrati bi streljal na tri gole, zadene pa ne nobenega. Vsi skupaj bomo morali premisliti, vsak volivec. Danes ljudje pravijo: "Vsi so isti." Niso vsi isti, a včasih je težko ločiti.

Če imaš pravo voljo, koncept in ljudi, lahko zadeve izpelješ tudi ob "pomanjkljivi" zakonodaji. Lahko imamo povsem drugačno ustavo, pa bomo imeli spet težave, če bodo ljudje ali koncepti vodili zadeve drugam. Naš ključni problem ni ustava, ampak politična paradigma. Politiko je treba postaviti na drugačna vrednostna izhodišča, vrniti jo je treba v službo interesom skupnosti. Mi sicer imamo danes formalno demokracijo, a se nam še ni zgodil preboj v smeri evropskega parlamentarizma. Politični razvoj v smeri generacijskih strank je po mojem neevropski in nas vodi v nevarnost medgeneracijskega spopada. Povejte mi, v EU še imajo stranke mladih ali upokojske stranke in kje je katera v vladi.

V času gospodarske krize je prišla bolj do izraza tudi kriza družbenih vrednot. Zaupanje v pravno državo je omajano. Kakšno se vam zdi stanje duha v slovenski družbi? Ugotavljam, da smo po dvajsetih letih bolj razdeljeni kot prej, in to kar naprej glede istih vprašanj. Z veliko skrbjo spremljam projekt ministrstva za šolstvo Stisni roko v pest; mene je kar zmrazilo, ko sem slišal to geslo. Se moramo res vračati k revolucionarnim geslom preteklega stoletja? Ne bi bilo bolje, če bi si rekli Podajmo si roke? Osamosvojitve nas je obogatila z edinstveno izkušnjo - stopiti skupaj. Proti komu bomo danes stiskali pest?!

Težko bomo dosegli kaj velikega skupaj, če te razdeljenosti ne bomo premagali. Zdi se mi, da se bolj bližamo letu 1941 kot letu 2011. Ko gledam, s čem si populist ali celo posamezna ministrstva pomagajo, se sprašujem, kam gremo. Leta 1991 smo bili v ključnih trenutkih sposobni enotnosti.

Takrat je bilo skupno dobro prva vrednota. Kasneje se je začela oblast izrazito privatizirati za interese manjših skupin ne nujno samo vladajoče opcije. Za to bomo še dolgo plačevali, to nas je pripeljalo do tega, da se danes ljudje ne počutijo v pravni državi. Ta občutek ni dober.

Danes imamo tendenco k nacionalni in socialni demagogiji. Zaenkrat ne vidim veliko možnosti za trezno in realistično, v skupno dobro usmerjeno politiko. Stranke taktizirajo s populističnimi gesli. Spomnim se izjave gospoda Erjavca z radijske predstavitve kandidatov za evropske volitve. Ko sem povedal, da ima moja mama le okoli 300 evrov pokojnine, mi je rekel: "Večkrat si bil v vladi, pa nisi poskrbel za penzijo svoje mame?!" Povsod v Evropi bi minister po taki izjavi nemudoma letel iz vlade! A smo v vladah zato, da bomo skrbeli za svoje sorodnike? Takrat je bil gospod še minister, pa se nihče ni obregnil ob to.

Ob vsaki razpravi o reformah je slišati nasprotovanja, ne samo iz političnih, ampak tudi na primer iz sindikalnih ali študentskih krogov. Kaj menite o tem? Ko je šlo za osamosvojitve, so bili Slovenci 'za'. Kar imamo danes, pa je en sam 'proti', nacionalna in socialna demagogija pa nimata nobene alternative. Oni vedo, tudi Karl Erjavec ve, da se tako ne da več živeti, da so reforme nujne. Tisti, ki danes vztraja na statusu quo, koplje jamo tej državi. Ko vidiš, da ne gre, moraš nekaj narediti. Vlado imamo zato, da izvaja reforme, ne da taktizira. Čim bolj bodo odlašali nujne reforme, tem večjo ceno bomo plačali vsi. Ta vlada je očitno pozabila, da je najboljša socialna politika podpora gospodarski rasti. Ta vlada skuša lajšati bolečine, ne odpravlja pa vzrokov za krizo.

Kaj bi po vašem bila rešitev za vse, s čemer se kot država in kot družba trenutno soočamo? Apatija, molk in pomanjkanje alternativ je nevarno. Artikulirati je treba politično alternativo z novo razvojno strategijo, utemeljeno na trajnih vrednotah in načelih. Naš problem je izrazito političen. Je seveda tudi kulturni, duhoven, o poštenju danes težko govorimo, o solidarnosti le deloma. Morali bomo priti do spoznanja, da s starimi koncepti ne moremo več naprej. Leta 2020 bomo v Sloveniji imeli dva upokojenca na enega delavca. Ko sem jaz začel delati, so bili štirje delavci na enega upokojenca. Ko govorim z mladimi, se želim pogovarjati ravno o tem, kaj jih čaka in kako bodo prevzeli odgovornost. Ta generacija bo delavno najbolj obremenjena generacija v naši zgodovini. Želim si, da bi mladi razumeli, kaj vodi v grški scenarij.

Pa so ljudje razumeli, da ni več možnosti za pogajanja, ampak da se bo treba sprijazniti z neprijetnimi ukrepi? Stranke so ljudi zapeljale z nestvarnimi obljubami. Problem je v tem, da se želijo pri nas nekateri pogajati o nečem, česar nimamo. Ne moremo deliti, če prej ne ustvarimo. Politika zadolževanja, ki ni usmerjena v ustvarjanje dodane vrednosti, je izredno nevarna. Brezplodne razprave o nerealnih zadevah bi morali usmeriti v pogovor o tem, kako spremeniti stanje duha in delovanja te države, da bomo vzpodbudili gospodarsko ustvarjalnost in povečali našo konkurenčnost.

Tudi sindikalna politika je nadaljevanje preteklosti. Socialni dialog je tu za to, da se iz ocene situacije potegne najboljšo odločitev. In tu naj pride do izraza spoštovanje ustave, ki pravi, da smo pravna in socialna država. Kadar imaš malo in je treba rezati, je treba biti pravičen s še močnejšim socialnim občutkom. Leta 1990 ali 1991 so ljudje vedeli, da bo treba tudi malo stisniti. Vedeli pa so tudi, da bodo iz tega nekaj dobili. In tudi so. Danes je občutek drugačen. Ne samo občutek - danes iz Slovenije odhajajo mladi, podjetniki in izobraženci. V Sloveniji je treba spremeniti stanje duha.

E. S.

Kučan: Zasluge za osamosvojitve gredo državljanom

"Prehojene poti ne smemo meriti po trenutnih aferah"

5. december 2010 Ljubljana - MMC RTV SLO/STA

Zaslugarstvo je posebnost slovenske politike. A moje stališče je, da si zasluge za dejanje osamosvojitve lahko lastijo le državljanke in državljanji, meni Milan

Kučan. Kučan, zadnji predsednik predsedstva nekdanje Socialistične republike Slovenije in kasnejši predsednik neodvisne države je za STA spregovoril tudi o slovenskih dosežkih v teh dvajsetih letih, o aferah, ki pretresajo državo, vladnem spoprijemanju s krizo in o vlogi medijev.

Kakšna je bila vaša vloga v dogajanju pred in po plebiscitu? Govoril bom o vlogi predsedstva, ki je imelo pomembno vlogo v celotnem procesu osamosvajanja, tudi ko je delovalo v razširjeni sestavi s predsednikom vlade, parlamenta in z državotvornimi ministri. Ključno ob plebiscitu je bilo vprašanje kvoruma. Ni šlo samo za vprašanje legalnosti, ampak tudi legitimnosti zakona, ki je plebiscitu dajala dodano vrednost. Predsedstvo si je prizadevalo, da bi bili rezultati plebiscita prepričljivi ne le za naše državljane, ampak tudi za republike, s katerimi smo živeli takrat v skupni državi, predvsem pa tudi za mednarodno javnost.

Po dolgih pogovarjanjih, ki jih je vodilo predsedstvo, je bila sprejeta odločitev, ki je bila tudi uzakonjena. Za je moralo glasovati več kot polovica vseh volilnih upravičencev. Pomisleki zoper tako visok kvorum so temeljili v nezaupanju državljanom in nepoznavanju razporeditve, čeprav je bilo takrat že očitno prepoznavno. Bili so tudi pomisleki, ali je slovenski narod zrel za takšno zgodovinsko odločitev, ali pa bi raje odgovornost za to odločitev prevzela kar politična elita sama, ne da bi poprej ugotavljala, ali ima pri tem večinsko podporo državljanek in državljanov. Visok kvorum je bil kasneje, v polletnem obdobju do razglasitve samostojnosti, ključni argument v razgovorih z drugimi republikami o namenih Slovenije, pa tudi v razgovorih z drugimi državami v obdobju dogovarjanja o priznanju slovenske države.

Številni si lastijo zasluge za osamosvojitve, ali si jih tudi vi? Zaslugarstvo je neka posebnost slovenske politike. Moje stališče od takrat ostaja nespremenjeno. Zasluge za to veliko dejanje si lahko lastijo samo državljanke in državljani. Samo tako je bil uspeh mogoč. Takratne stranke so se zavedale svoje zgodovinske odgovornosti. Kljub velikim razlikam med njimi, medsebojnim očitkom in velikemu nezaupanju so pristale na dogovor, ki ga je oblikovala Spomenka Hribar, da vse stranke uspeh na plebiscitu smatrajo za svojo temeljno nalogo in da si nobena ne bo prisvajala zaslug za njegov uspeh, pa tudi ne bežala pred odgovornostjo v primeru neuspeha. Kmalu po plebiscitu pa je bilo te enotnosti konec in so stranke znova ravnale v skladu s svojo platformo, kakršno imajo še danes.

V tistem času ste bili zadnji predsednik predsedstva. Kakšna je bila takrat vaša vizija Slovenije? O viziji je najbrž pretirano govoriti, prej o pričakovanjih, pri čemer je treba upoštevati, da jih je teh 20 let nekoliko popačilo. Pričakoval sem, da se bo občutek skupne odgovornosti za izpeljavo zgodovinskega projekta, ki nam je Slovencem dal samostojno državo in omogočil, da sami nosimo odgovornost za svojo usodo v njej, ohranjal tudi kasneje. Pričakoval sem več sodelovanja in prevzemanja skupne odgovornosti za odločitve o tem, kako učinkovito umeščati slovensko državo v procese, ki so zaznamovali dogajanje v Evropi po padcu Berlinskega zidu.

Pa tudi v dogovarjanju o tem, kako urediti državo. Pričakoval sem, da bo ob temeljnih odločitvah, ki določajo prihodnost slovenskega naroda, mogoče doseči resen notranji dialog. Ali, kot se zdaj reče, partnerstvo. Navsezadnje tako sedanja kot prejšnje vlade kažejo zavedanje o nujnosti partnerstva. So pa velike razlike glede vsebine partnerstva in glede tega, kako do njega priti. Če ne nastaja skozi dialog, se spremeni v vsiljevanje pogleda enih pogledom in razumevanju drugih. Vsiljevanje pa seveda ne more pripeljati do kompromisa, ki je pogoj uspeha.

Je Slovenija glede na vaša pričakovanja dosegla veliko? Vsekakor mislim, da je dosegla veliko in da te prehojene poti ne bi smeli meriti skozi prizorišče političnih afer, ki zamejujejo slovenski javni prostor zdaj, pa tudi ne skozi zlom vrednot, ki jih je uveljavljala neoliberalna ali ultraliberalna gospodarska razvojna koncepcija. Ta je gradila na profitu kot temeljnem človeškem motivu in na konkurenčnosti, pozabljajoč, da v konkurenci eni postanejo poraženci, kar povzroča nezadovoljstvo. Ne le na socialnem, ampak tudi na drugih področjih. Motiv za politično delovanje države, posameznih skupin in posameznika vendarle ni prizadevanje le za čim višjo gospodarsko rast. Država mora upoštevati posledice gospodarske rasti tudi na etični ravni, pa na socialni, na ravni varovanja narave in seveda tudi na občečloveških odnosih.

Slovenija je še vedno mlada država, kako pa je razvita demokracija? So potrebne spremembe ustave, volilnega sistema? Mislim, da v normativnih postavitvah in v institucionalni zgradbi države niso potrebne kakšne velike spremembe. Velika sprememba pa je potrebna v spoštovanju tega, kar je zapisano v normativnih aktih, v spoštovanju institucij, njihove avtoritete, v spoštovanju dostojanstva državljanov. Državljeni si odnos do veljave prava večinoma oblikujejo po odnosu odgovornih za uveljavljanje pravne države, tistih, ki jo določajo v normativni ureditvi in v postopkih njenega uveljavljanja. Če ti ne spoštujejo zakonov in ustave, če ne spoštujejo avtoritete institucij, potem je seveda težko govoriti o pravni državi.

Zdaj se pogosto govori o dveh pravnih državah, da je ena za bogate, ki si lahko privoščijo drage odvetnike in korumpirajo sodnike, tožilce, organe pregona in tako naprej, in druga za tiste, ki pri uveljavljanju svojih pravic, ne le socialnih, tega ne morejo. Pravna država je ena, ali pa je ni. Govorjenje o dveh pravnih državah je marsikomu izgovor, zato da se izogne pravemu vprašanju. Torej vprašanju, zakaj so pri uveljavljanju pravne države težave.

Ste lahko natančnejši? Naj to ilustriram. Če eden od predsednikov vplivne politične stranke smeši sodišče in vabi novinarje: 'Pridite, naredil bom šov', potem ruši avtoriteto sodišča. Lahko, da se ne strinja z obtožnim predlogom, ampak njegovo nekvaliteto seveda dokaže s pravnimi sredstvi, ki jih ima na razpolago, ob spoštovanju sodišča in tožilstva. Če se vsak postopek zoper sedanjega ali nekdanjega funkcionarja države razglasi za politični proces, od banalnih stvari, da je nekdo s službeno kartico plačeval majhne zasebne usluge, pa do tega, da je vmešan v koruptivno afero na ravni države, potem ni mogoče govoriti o p ravni državi. Če ne pristaneš na to, da smo vsi, ne glede na bivšo ali sedanjo funkcijo, podvrženi vsem instrumentom in postulatom, s katerimi država varuje sebe in državljane pred nepravnimi dejanji, je v resnici to zavračanje veljave prava in glavni problem pravne države.

Še več. Če ne spoštujete pravnosti, ki je temelj in pogoj demokracije, potem ne spoštujete ne demokracije in tudi ne države. Če npr. kažete nespoštljiv odnos do predsednika države, potem kažete nespoštljiv odnos do tiste velike večine državljanov, ki mu je na neposrednih volitvah zaupala opravljanje te funkcije. Če odklanjate razgovor s predsednikom države pri opravljanju njegovih dolžnosti, kažete skrajno nedržavotvoren odnos. To velja tudi za odnos do drugih ustanov države, pač po načelu, "država bo takšna, kot je po mojem okusu, ali pa je ne bo". Po moji sodbi se s spodkopavanjem avtoritete države ne bi smel igrati nihče, ki ima ambicijo, da velja za demokratičnega politika.

V času gospodarske krize se veliko govori tudi o krizi vrednot. V bistvu se govori o krizi vrednot v globalnih dimenzijah. Po moji sodbi so v krizi vrednote, ki jih je povsod v svetu poskušal vsiliti neoliberalizem. Očitno pa kriza ni dovolj globoka, da bi se resno zamislili nad vrednotami, ki jih je poskušala uveljaviti ta miselnost, ki je enodimenzionalno priznavala le profit, gospodarsko rast, konkurenčnost. Vprašanje je, kako se svet lahko osvobodi pritiska teh vrednot in odpre prostor utrjevanju vrednot, ki so večne, čeprav se spreminjajo v času in prostoru toliko, da so razumljive in da lahko opravljajo svojo funkcijo. Recimo zlato pravilo človeškega sobivanja in vse, kar iz njega izhaja.

To je tudi problem socialne države in socialnih razmer, ki v Sloveniji porajajo nezadovoljstvo in se postavlja vprašanje, ali je uresničen ideal, ki smo si ga postavljali ob plebiscitu z ustanavljanjem države. Zato je treba skrbno pogledati, kakšni so razlogi za tako velik razmah socialnega razlikovanja. Čeprav mislim, da je to razlikovanje še vedno dovolj sploščeno, če odmislite ekstrem na vrhu lestvice bogatenja. In še ta je problematičen predvsem zato, ker večinoma ni bil dosegljiv z lastnim delom ali lastno ustvarjalnostjo, pač pa je posledica pravnih nedorečenosti, bodisi v postopku privatizacije bodisi v postopku denacionalizacije. Za slednjo menim, da je ena od usodnih napak mlade slovenske države. Odločitev, da se denacionalizirano premoženje vrača v naravi, je mimo deklariranega postulata, da ne sme povzročati novih krivic, seveda povzročila veliko novih krivic.

Eden od izzivov, pred katerim stojita slovenska država in predvsem politična elita, je reafirmacija vsebine socialne države. Skušnjava bližnjic pri iskanju izhodov iz krize mimo upoštevanja praga socialne vzdržnosti, zna postati najdaljša pot med dvema točkama. Sam vidim tesno povezanost med pravnostjo in socialnostjo države. Eno ne sme in ne more iti na račun drugega.

Ali se vlada uspešno spopada s krizo in ustrezno odziva na socialne stiske ljudi? Vsekakor je bilo prav, da je vlada v prvem obdobju dajala poudarek predvsem blaženju socialnih posledic krize, ker pred njenim izbruhom ni bilo pripravljenosti pravočasno videti, da kriza bo in da bo imela v Sloveniji poleg splošnih tudi specifične pojavnosti. Drugo vprašanje pa je, ali je možno poiskati pravo pot reševanja teh kriznih razmer mimo tega, kar se dogaja v svetu.

Znotraj tega vidim prizadevanja in pogum nekaterih ministrov, ki kljub razmeram vendarle gledajo tudi dolgoročno. Zlasti mislim na pokojninsko reformo, ki ni samo reforma, izzvana z nujnostmi, ampak je reforma, ki gleda tudi naprej in gre mimo tega, kar se kaže skozi ravnanje DeSUS, da brani nek status quo. Dolgoročno gledano je status quo slab za upokoјence. Tudi sindikati branijo obstoječe stanje, ki je pa slabo. Če se ukvarjaš samo z vprašanjem, kako čim pravičneje razdeliti to, kar imaš, potem spregledaš, da je glavni motiv vendarle, kako imeti več. Torej kako vzpodbuditi gospodarstvo in kako mu olajšati, da se v krizi trdno postavi na lastne noge.

Morda poznate rešitev za tegobe sodobne slovenske družbe? Rešitev po mojem nima nihče. Je pa treba priti do dogovora o smeri reševanja teh težav. Če rečem drugače, o smeri razvoja slovenske družbe v prihodnosti, o njeni viziji. V preteklosti smo dosegli z dogovori velike stvari. S plebiscitom smo se odločili za državo, za Evropsko unijo, za Nato - v drugačnih pogojih od današnjih. To so bili veliki cilji. Zanje smo se dogovorili kot skupno nalogo in skupno odgovornost. Bili so tudi velik motivator vsega našega delovanja, tudi pri ljudeh, ne samo pri politikih.

Dogovora o smeri razvoja slovenske družbe v novih, globaliziranih razmerah, pa ni. To je velika pomanjkljivost. O tem ne teče resnejši dialog niti v politični strukturi niti v civilni družbi, tudi ne v javnosti. Tu je seveda tudi vprašanje vloge slovenskih medijev. Je dovolj, če usmerjajo družbeno pozornost samo na dogodke in afere, ki jih v veliki meri s svojim dimenzioniranjem ustvarijo tudi sami v boju za svoj kruh, ali pa velja obrniti razmislek tudi v procese, ki nam določajo prihodnost.

In kakšna naj bi bila po vašem mnenju vloga medijev? Če se sprejme stališče, da so mediji četrta veja oblasti in njen "pes čuvaj", potem njihova vloga gotovo ne more biti statična. Potem je njihova vloga tudi odpiranje prostora razmisleku o prihodnosti. Bodisi da so kritični do dejstva, ker tega razmisleka ni in da se politika ukvarja sama s seboj in z medsebojnim prestižem, bodisi da odpirajo vrata potrebi po takem razmisleku in k takšnemu razmisleku tudi sami prispevajo. Najpomembnejši oblikovalec javnega mnenja je nedvomno javni RTV sistem. Zato so zelo škodljive politične igre z njim in okoli njega. Razpisani referendum je povsem odveč. Je obramba vrat, skozi katere v RTV na veliko vstopa politika, in hkrati podpora neodpornosti novinarjev tega sistema na vplive politike. Z vidika razmislekov o smeri razvoja in boljše prihodnosti Slovenije pa se mi zdi neodvisno, profesionalno novinarstvo, še posebej v nacionalni RTV, eno ključnih vprašanj.

E. S.

Bučar: Množica referendumov pri nas je popolna histerija

Vključitev v EU je bila nujna, a tudi nekoliko več evroskepticizma ne bi škodilo, meni France Bučar. Foto: MMC RTV SLO

"Mnoge institucije pri nas ne delujejo v skladu z ustavo"

5. december 2010 Ljubljana - MMC RTV SLO/STA

Večino stvari, v katere smo pred 20 leti polagali pričakovanja, smo dosegli. A vseeno pri nas še kar prevladuje miselnost, da je treba državi čim manj dati in od nje čim več dobiti, meni France Bučar.

Predsednik slovenske skupščine v času osamosvojitve in pisec slovenske ustave France Bučar je za STA med drugim spregovoril še o vlogi Slovenije v okviru EU-ja, o delu vlade in opozicije v času krize, o arbitraži in RTV-referendumu.

Kmalu bo minilo 20 let od plebiscita, na katerem smo se Slovenci odločili, da želimo svojo državo. Verjetno ste to povedali že večkrat, pa vseeno, kako se danes spominjate takratnih dogodkov? Danes ni toliko smiselno obujanje neke nostalgije ali sentimentalnosti, bolj je nujen razmislek, v kaj nas je plebiscit pripeljal, in v kolikšni meri so se uresničila naša takratna pričakovanja in upanja. To bi zahtevalo temeljito analizo z vseh mogočih vidikov.

Pa jo narediva. Bi lahko danes rekli, da se je tisto, kar ste takrat pričakovali in upali, uresničilo? Uresničilo se gotovo ni, ker se stvari že po naravi nikoli ne uresničujejo tako, kot so ljudje pričakovali in upali, da se bodo. Zato je bolj na mestu vprašanje, ali je tisto, kar smo pričakovali, doseženo. Pričakovali smo samostojno državo in smo jo dobili. Prav tako smo pričakovali več svobode in jo dobili. Tudi večino drugih stvari, za katere smo upali, da jih bomo dosegli, smo dejansko dosegli.

Je pa res, da se tega danes morda niti ne zavedamo dovolj. Normalno je namreč, da se stvari, ki jih dobiš in ob katerih normalno živiš, zdijo popolnoma normalne, kot dosežek pa se jemljejo stvari, ki so drugačne od pričakovanj. Kljub temu menim, da smo večino stvari, v katere smo pred 20 leti polagali svoja pričakovanja, dosegli.

Verjetno je tudi kakšna stvar, ki je nismo? Takrat smo predvsem pričakovali, da bodo ljudje svojo državo bolj sprejeli kot del svojega vrednostnega sistema in da se bodo do nje obnašali kot do nečesa, kar je njihovo. Vendar pa se to ni zgodilo povsem in se do države še vedno v veliki meri obnašamo kot do nečesa tujega. Mislimo si, da je sicer to, kar se nam je zgodilo, dobro, vendar to nismo mi, to je nekaj drugega.

Takšen odnos je treba sicer do neke mere razumeti, saj smo pred tem živeli v državah, v katerih smo bili vedno neke vrste tujek ali pa vsaj manjšina, zato smo do države razvili nek odbijajoč in obramben odnos. Tako je treba še vedno gledati, da državi čim manj daš in od nje čim več dobiš. To je normalen refleks podrejenosti, ki se je skozi stoletja nabiral v nas in se ga ne da spremeniti čez noč.

Kako pa vidite danes položaj Slovenije v evropskem in mogoče tudi svetovnem merilu. Se je odločitev za vstop v EU in Nato izkazala kot pravilna? Glede vstopa v EU ne more biti vprašanja, ali je bil pravilen ali ne, ker je bil nujen. Sem pa, povedano po pravici, zaskrbljen ob sedanjih težavah, ki jih ima EU, in grožnjah, ki ji pretijo. To so namreč grožnje, ki pretijo tudi nam. Slovenija je namreč kot država življenjsko odvisna od Evrope. Pri tem seveda ni rečeno, da smo nad vsem, kar se dogaja v Evropi, navdušeni in da vsemu ploskamo. Daleč od tega. Pa vendarle, Evropa je za Slovenijo zelo pomembna. Sam sicer pogosto pravim, da je treba v Sloveniji razviti več evroskepticizma. Ne zato, ker Evropo zavračamo, ampak zato, ker smo od nje odvisni. Ne sme nam namreč biti vseeno, kako se razvija, zato moramo biti do nje kritični, prav tako pa moramo poskušati vplivati na njo.

Kako v tej luči gledate na aktualne razprave o tem, ali pomagati drugim državam EU, ki so zašle v finančno krizo, recimo Grčiji, Irski ...? To vprašanje je povezano z razmišljanjem: sami smo v velikih težavah, zdaj pa bomo pomagali še drugim, ki mogoče celo še slabše gospodarijo kot mi. Razumljivo je, da je takšno razmišljanje pri ljudeh še vedno močno zakoreninjeno, vendar pa lahko v tem primeru težave drugih pomenijo tudi naše lastne težave. Reševanje evra je namreč tudi v n ašem interesu, saj stabilen evro pomeni tudi stabilnost našega finančnega sistema.

Pred kratkim sta minila dve leti dela sedanje vlade. Kako ocenjujete njeno delo? Za ocene o tem nisem kvalificiran, pa vendarle. V času, v katerem smo, bi imela vsaka vlada opraviti veliko dela. Vprašanje je, ali je ta vlada svoje delo dobro opravila. Sam sem prepričan, da ga v veliki meri ni, vendar pa je treba tudi podariti, da ga verjetno tudi nobena druga ne bi. Gre namreč za velike težave.

Kako pa ocenjujete delovanje drugih državnih institucij? Mnoge naše institucije ne delujejo v skladu z ustavo, kar še posebej velja za parlament. Problem je namreč v tem, da se najbolj pomembne odločitve ne sprejemajo v parlamentu, čeprav bi se formalno morale, pač pa zunaj njega. In dokler ne bomo dobili parlamenta, ki bo dejansko imel stvari v rokah, toliko časa ne bo bolje. Tako vlada v parlamentu nima partnerja, ki bi jo podpiral, ampak se mora namesto tega boriti proti njemu. Po eni strani je to normalno, vendar se pri nas te stvari velikokrat odvijajo povsem iracionalno.

Koliko pa je za to kriva sama vlada? Kriva je v toliko, da je premalo odločena in da skuša narediti preveč naenkrat. Reforme so res potrebne, vendar bi jih bilo treba peljati po nekem vrstnem redu.

Je pokojninska reforma po vašem mnenju potrebna? To, da je treba izvesti pokojninsko reformo, je popolnoma jasno, vprašanje pa je, ali je res reforma pokojnin tista, ki lahko vpliva na reševanje gospodarske krize, kar je sicer v tem trenutku prednostno. Vprašanje namreč je, ali ni morda trenutno bolj potrebno kaj drugega.

Kako pa vidite delovanje opozicije? Opozicija se po mojem mnenju ne obnaša tako, kot se za opozicijo spodobi. Vloga opozicije namreč ni, da za vsako ceno nagaja vladi, ampak da preprečuje napake, ki bi jih delala vlada, in da sodeluje pri nalogah, ki so v skupnem interesu. Ne pa, da je proti vladi samo zato, ker mora biti proti. To je znamenje popolne politične nezrelosti.

V zadnjem času je ponovno postalo aktualno vprašanje referendumov. Čaka nas referendum o RTVS, ki ga je zahtevala opozicija, na drugi strani koalicija predlaga referendum o referendumih, najverjetneje sledita še referendum o pokojninski reformi in zakonu o malem delu. Kako gledate na takšno množico referendumov? Tukaj sem lahko povsem jase. To je popolna histerija in ni več racionalno. Problem referendumov namreč ni v pravni ureditvi, pač pa v tem, da ni soglasja o najbolj osnovnih stvareh. Tu se opozicija in koalicija obnašata popolnoma nezrelo. Referendum o Hrvaški ni bil potreben, saj bi morala o tem vprašanju odločiti sama vlada. Če si izvoljen, moraš prevzeti svojo dolžnost, ne pa se ji izmakniti tako, da odločitev preneseš na ljudi. Na drugi strani imamo opozicijo, ki predlaga referendume zato, ker dvomi v reprezentativnost parlamenta. Če pa to zanikaš, zanikaš delovanje celotne države.

Kdaj je torej po vašem mnenju referendum upravičen in kdaj ne? Na referendumu se odloča takrat, ko gre za najbolj usodna vprašanja nacije. Plebiscit je bil denimo klasičen primer, ko je bilo treba iti na referendum.

Kaj pa pokojninska reforma? Je to vprašanje, zaradi katerega bi bilo treba iti na referendum? Pokojninska reforma ne more biti vprašanje za referendum, kajti če boste dali na referendum vprašanje, ali naj ukinemo davke ali ne, je že vnaprej jasno, kakšen bo izid.

Pred časom ste bili zelo kritični do arbitražnega sporazuma s Hrvaško. Ste do danes spremenili svoje mnenje? V ničemer ga nisem spremenil. Rad bi poudaril, da nikoli nisem bil proti sporazumu, ampak proti njegovi vsebini. V njej je bilo namreč vgrajeno nekaj, kar nam je v škodo. Takšna vsebina je po mojem velika katastrofa za Slovenijo.

Si upate napovedati izid arbitraže? To bi bilo ugibanje. Po mojem je za nas stvar končana, prav tako za Hrvate. Arbitraža tako sploh ni potrebna, ker nihče več ni več zainteresiran nanjo. Evropa je bila namreč zelo zainteresirana za ta sporazum le do takrat, dokler se je spor končal, zdaj pa je zanjo stvar končana.

Ampak meja še vedno ni določena. Res je, ampak interesa, da bi se stvari reševale naprej, v Evropi več ni. Status quo ji popolnoma zadostuje. Za njih je pomembno, da so se prenehali spori, kako se bo zdaj stvar rešila naprej, pa je za njih postranskega pomena. To je zanjo odkljudan dosežek.
E. S.

DUBBELARBETE. Musik och möbelrestaurering fyller Viktor Semprimozniks pensionärstillvaro

Testar fåtöjlerna med dragspelet

HÄSTVEDA. -Så länge jag har en vilja och ett intresse kan jag existera. Tappar jag lusten är det kört, säger Viktor Semprimoznik i Hästveda som dubbelarbetar trots att han är pensionär.

I tapetserarverkstaden i Hästveda restaurerar Viktor möbler sedan 36 år tillbaka enligt traditionella metoder. Viktor har inte mycket till övers för nyillverkade möbler.

-Det finns inget kvalitetstänkande längre. I en gammal fåtölj sitter man perfekt.

När en fåtölj är färdigrenoverad tar Viktor fram dragspelet och testar sittkomforten.

-Går den bra att spela i så är fåtöljen också bra, säger han.

Viktor har spelat dragspel sedan han var sju år och har turnerat runt i hela Europa med tyrolermusik från Alperna. Han har spelat mycket på Hasses lada i Båstad, Gröna Lund, vid oktoberfester och festivaler. Numera uppträder han med en inbyggd kvintett i ett midjesystem i dragspelet.

-Senaste skriket från Slovenien.

Efter att Viktor tagit sitt gesällbrev arbetade han i Tyskland. Efter några år hamnade Viktor i Sverige. Sina första år i Hästveda arbetade Viktor på Hilding Anders som tapetserare. I Stockholm tog Viktor sitt mästarebrev som tapetserare 1984.

Förra året var slovensk TV och filmade Viktor i hans verkstad. Det blev en timmes långt program som sändes i flera länder.

Helene Nordgren

helene.nordgren@lokaltidningen.se

Jure Piškur

Študiram švedski jezik – jag läser svenska

I oktober 2010 fyllde jag 50 år. Hur var mitt liv under alla dessa år, vad har jag sysslat med?

Jag föddes i en stad, Celje, som ligger i Slovenien och bodde 18 år hos mina föräldrar. Min mamma jobbade på ett dagis och min pappa var polis. Min storebror Damjan var 7 år äldre, men dog som 3-åring. Hans hjärta orkade inte, men under min barndom var han alltid en del av familjen, en del av våra ritualer. Det har tagit mig många år att fatta hur ont det gör när föräldrar förlorar ett barn.

Vad var bäst när jag var barn? Det var roligt att gå på dagis och senare börja i skolan och leka, skriva, räkna och prata med andra barn. Jag har en kompis kvar, som jag gick med på samma dagis. Vi träffas varje år och ofta pratar vi om hur vi lekte som barn. Det var också alltid kanon att fiska med min "italienska" morbror. Jag tänker på honom när jag själv fiskar, hur nöjd han var när jag fångade min första stora fisk. Mammans små kakor, med valnötter i, var också goda. Och när jag nu är i skogen och det är lugnt så kommer jag ihåg

min pappa, hur vi plockade svamp och tittade på vilda djur.

Jag var duktig i skolan, mycket bra i matematik och fysik men inte så bra på engelska och tyska. Jag gillade musik och spelade flöjta. Jag tränade judo och spelade mycket fotboll. Ibland var det inte lätt att diskutera med mina föräldrar, våra åsikter om nästan allt, politiken inräknad, livet, konst, osv., har alltid gått isär. Min första stora kärlek var Alenka. Hon är nu läkare och bor kvar i Celje. När jag var tonåring drömde jag mycket om att flytta från min stad och mitt land. Mina föräldrar tyckte inte om det och heller inte Alenka.

När jag var 18 år flyttade jag till universitetsstaden Ljubljana och pluggade biologi och kemi. Jag ville resa vidare, helst till Nordeuropa. Nu kan jag inte förklara varför jag ville norrut, men jag började lära mig svenska och läste mycket om Sverige och Norden. Jag gillade Bergmans filmer och Olof Palmes utrikespolitik. När jag var 20 år fick jag ett resestipendium och var så en hel sommar i Storuman (Lappland) och läste språk, litteratur, politik och konst.

Senare åkte jag till Australien, läste i Canberra från 1986 till 1988, och disputerade i genetik. Under 1988 flyttade jag till Köpenhamn och jobbade på Carlsberg och vid Univeristetet i 16 år. 2004 fick jag jobb som professor i Lund och flyttade till Sverige. Och det är följande som jag gör nu:

<http://www.youtube.com/user/LundUniversity#p/c/7439DE669A0B72B3/3/nhU468EUJPM>

<http://www.youtube.com/user/LundUniversity#p/c/7439DE669A0B72B3/5/7qtqxdzfPWY>

Jure Piskur, Professor, Lund University, Cell and Organism Biology
Sölvegatan 35, SE-22362 Lund, Sweden, phone: +46 46 2228373, phone (h): +46 46 2111982

Spoštovani Jure, k tvojemu "abrahamu" sprejmi čestitke uredništva Slovenskega GLASILA na Švedskem! Vse najboljše, obilo osebnega zadovoljstva ter uspehov pri delu!

Redakcija

AKTUALNO

AKTUELLT

Evropska unija

Van Rumpuy nakazal, da Turčija morda ne bo polnopravna članica

"Unija preblizu državljanom"

Van Rompuy je bil gost razprave, ki jo je pripravil bruseljski inštitut European Policy Center. Foto: EPA

"Če bo propadel evro, bo propadla Evropska unija"

Irška se nagibala k sprejetju pomoči

16. november 2010 Bruselj/Dublin - MMC RTV SLO/STA

Predsednik Evropskega sveta je opozoril, da se EU pri premagovanju dolžniške krize bori za preživetje, in pohvalil politični pogum evropskih voditeljev.

Herman Van Rompuy je posvaril, da si moramo skupaj prizadevati za preživetje območja evra, saj bo le v tem primeru preživela tudi Evropska unija. Prepričan je, da bo Unija krizo premagala, čeprav krize, ki se je začela z "grško krizo", še ni konec. *"Samo preberite današnje časnike,"* je dejal. Ti

poročajo o velikih fiskalnih težavah Irske in Portugalske. Prva je pod pritiskom, naj zaprosi za pomoč držav evroobmočja, druga pa sama pravi, da bo to morda morala storiti. Pred pol leta je Unija priskočila na pomoč Grčiji. Predsednik Evropskega sveta je pohvalil "*politični pogum*" voditeljev članic EU-ja, ki v teh težkih kriznih časih uveljavljajo boleče varčevalne ukrepe, čeprav se zavedajo tveganja, da morda ne bodo znova izvoljeni. Ob tem je opozoril na "*vzpon populizma*", proti kateremu se je po njegovih besedah treba boriti.

O [propadlih pogajanjih o proračunu EU-ja za prihodnje leto](#), prvih po uveljavitvi lizbonske pogodbe, je dejal, da mora biti Unija zelo previdna glede spreminjanja načina financiranja proračuna, ki se zdaj napaja v glavnem iz bruto nacionalnih prihodkov držav članic, kar izraža njihovo sposobnost plačevanja. Z uvedbo kakršnega koli evropskega davka bi se to po njegovih besedah spremenilo, rezultat te spremembe pa je lahko "*manj solidarnosti*". Glede pristopnih pogajanj s Turčijo je menil, da se bo šele na koncu pogajanj videlo, kakšen odnos bo EU vzpostavil s to državo. Tokrat je bilo prvič, da je visoki predstavnik institucije unije jasno nakazal možnost, da Turčija morda ne bo postala polnopravna članica unije. Doslej sta tako stališče jasno izražali predvsem Francija in Nemčija.

"EU nekaj konkretnega, kar je mogoče kritizirati" O vprašanju odnosa med institucijami in državljani EU-ja je nekdanji premier trenutno predsedujoče Uniji Belgije dejal, da je "*eden od problemov Evropske unije danes ta, da je preblizu državljanom*", in pojasnil, da je bila Unija prej abstraktna ideja, ki je odpirala prostor idealizaciji, zdaj pa je nekaj zelo konkretnega, kar je lahko kritizirati.

T. V.

Från stjärna till uträknad

Här är Mona Sahlins historia Mona Sahlin överlevde fler stormar än kanske någon annan svensk politiker. Hon lyckades ta sig ända till toppen. Men nu är hennes 37 år långa karriär av allt att döma över. Hon bestämde sig för att skaffa ett nytt jobb.

Läckte uppgifter om 1995 var hon den självskrivna kronprinsessan till partiledaren Ingvar Carlsson. Både i allmänhetens och majoritetens ögon. Men uppenbarligen inte hos alla. Någon läckte ut uppgifter om Sahlins ovärdade sätt att hantera statens kontokort åren 1990–1991. Hon hade spenderat 53 174 kronor för eget bruk. Bland annat på en osedvanligt seglivad Toblerone. Ur garderoben rotades snart obetalda dagisräkningar och p-böter fram. Stormen nådde orkanstyrka. Trots att förundersökningen mot henne lades ned, drog Sahlin tillbaka sin kandidatur som Ingvar Carlssons efterträdare. Och försvann från politiken. Hennes politiska stjärna såg ut att ha slocknat för gott.

Men det skulle visa sig att det bara var halvtid. "Gick med i Palme" - 1973 blev Mona Sahlin medlem i SSU. Det var Vietnamkriget och Olof Palme som tänt hennes politiska engagemang några år tidigare. – När jag blev aktiv i socialdemokratien var det Palme jag gick med i, har hon sagt.

Hon lärde i unga år känna sina närmast förtrogna, Margot Wallström och Anna Lindh. De stöttade varandra i den så kallade "Kräklklubben" – där de spydde galla över sånt de inte gillade. Alla siktade de mot toppen. Alla blev tänkbara partiledare. Och alla är de nu borta från den politiska makten i Sverige.

1982 valdes Mona Sahlin in i riksdagen Hon var 25 år gammal. Yngst. Och väntade sitt andra barn. Hon var då okänd i röda stugor och nötta Ikeasoffor. Men Sahlin jobbade sig sakta men säkert uppåt i partiet. Vägen verkade utstakad – hon var nämligen Ingvar Carlsson skyddsling. Lärde sig politikspråket tidigt. Hennes pappa Hans Andersson hade varit politiskt sakkunnig hos den blivande statsministern.

– Ingvar var en kompis till pappa, en som var hemma hos oss. De pulade med propositioner och motioner om bostadspolitik, har hon sagt.

Mona Sahlin lärde sig tidigt att hantera såväl det politiska som det mediala språket. Hon skapade rubriker med uttalanden som "det är häftigt att betala skatt". För att inte tala om när hon i en tv-debatt inför valet 1991 sa till gamle Centerledaren Olof Johansson:

– Försök inte gömma dig bakom mina korta kjolar.

Första kvinnliga partisekreteraren - 1990 nådde hon för första gången partiets absoluta toppskikt. Inte bara som arbetsmarknadsminister i Ingvar Carlssons regering, utan också som ledamot i det mäktiga verkställande utskottet, VU. Uppdrag av högre valör avlöste varandra. 1992 blev hon socialdemokraternas första kvinnliga partisekreterare. När partiet återtog makten 1994 gjorde Ingvar Carlsson henne till jämställdhetsminister och vice statsminister. Redan då sågs hon av många som nästa partiledare. Men efter "Tobleroneaffären" tog Sahlin time out på Mauritius med familjen. Hon försvann från den politiska hetluften men behöll sin plats i VU, blev egenföretagare och skrev samtidigt boken "Mona Sahlin – med mina ord".

Återkomst i regeringen Det visade sig att ett antal kapitel i hennes politiska memoarer fortfarande väntade på att bli skrivna. Tre år senare, 1998, gjorde hon comeback, i Göran Perssons regering. Sahlin blev biträdande näringsminister och ansvarade för integrationsfrågor. Men det skulle bli ett decennium i skuggan av den nye landsfadern. P-böter hos kronofogden. Sahlin höll låg profil. Men skapade nya skandalrubriker med jämna mellanrum. 1999 avslöjades att hon hade 98 obetalda parkeringsböter – 32 gick till kronofogden. 2002 gick en obetald tv-avgift till kronofogden. Och 2005 gjorde hon privata taxiresor på ett statligt kontokort. Men i jämförelse med orkanen kring Tobleroneaffären blåste episoderna förbi som lätta brisar. När Göran Persson drog sig tillbaka efter valet 2006 var Mona Sahlin knappast någon självklar kandidat att ta över. Fortfarande hade partiet ingen ny arvtagare efter Anna Lindh. Och när hon nämndes i diskussionen hade hon lärt sig sin läxa. Att ligga lågt.

Första kvinnliga partiledaren

Men våren 2007 stod det klart – hon skulle väljas av kongressen den 17 mars till den första kvinnliga partiledaren i socialdemokraternas då 118-åriga historia. Dagen då Mona Sahlin skulle bli partiledare inleddes på kyrkogården. Hon besökte Anna Lindhs grav vid Katarina kyrka i Stockholm.

– Det känns fortfarande som om det borde ha varit Annas dag i dag. På något sätt ville jag förlika mig med det och hälsa på henne, sa hon. Talet till kongressen blev känslösamt. Tårar

tillrade. Mona Sahlin lovade att förnya partiet. Bedriva tuff oppositionspolitik. Kravet från partiet var tydligt: hon skulle återta regeringsmakten. Och opinionssiffrorna såg bra ut. Kanske lite för bra.

Var rädda för att tappa Enligt källor i Sahlins närhet var medvinden i opinionsmätningarna en bidragande orsak till att förändringsarbetet gick trögt. Hon stötte helt enkelt på motstånd från tunga namn inom partiet som inte ville ta risken att tappa populariteten. S-märkte statsvetaren Stig-Björn Ljunggren är inne på en liknande linje:

– Hon kanske var för radikal för det här konservativa partiet.

Ville inte få MP emot sig Och när Sahlin till slut tog kommandot och inledde samarbete med Miljöpartiet och Vänsterpartiet rörde det upp starka känslor inom rörelsen. Enligt Ulf Bjereld, S-märkt statsvetare, var uppgörelsen med de rödgröna ett misstag: Sahlin litade inte på Miljöpartiet – och ville inte få dem emot sig.

Turen med att kicka vänsterpartiet för att sedan tvingas ta dem tillbaka sänkte henne ytterligare.

– Sahlin hade helt enkelt inte kraften att leda partiet genom det interna motståndet, menar statsvetaren Jesper Strömbäck.

Mona Sahlin Har varit enormt pressad. Men framför allt misslyckades hon med sitt främsta uppdrag: att återta makten från Reinfeldt och alliansen. Sahlin brukar säga att hon är bäst när det blåser.

Enligt en person som står henne nära har pressen på henne varit enorm de senaste veckorna. När Mona Sahlin gick till salongen i förrgår anade hon nog att det kunde bli hennes sista frisyrr som partiledare. Hon kastade in handduken med orden: – Beklagligt och sorgligt.

MONA SAHLIN - KARRIÄREN – ÅR FÖR ÅR

1982 Valdes in i riksdagen, 25 år gammal, yngst och gravid.

1990 Statsråd och chef för arbetsmarknadsdepartementet.

1992 Socialdemokraternas första kvinnliga partisekreterare.

1994 Vice statsminister och självklar efterträdare till Ingvar Carlsson.

1995 Avgick ur regeringen efter kontokortsskandalerna, men satt kvar i partiets verkställande utskott.

1996 Skrev boken "Mona Sahlin – med mina ord".

1998 Plockades av Göran Persson in i regeringen igen – som biträdande näringsminister, integrationsminister och samhällsbyggnadsminister.

2006 Blev efter valet vice ordförande i riksdagens socialutskott.

Januari 2007 Officiell partiledarkandidat.

Mars 2007 Partiordförande för Socialdemokraterna.

14 november 2010: Meddelar att hon avgår. Hon ställer inte upp till omval vid extrakongressen i vår.

(TT-Aftonbladet)

Oglasil se nam je Ludvik Kramberger iz Gornje Radgone

Grozd sem fotografiral pri mojem bratu v Negovi, grozdje z Marijo in Slavkom Lončaričem pa na Janževem Vrhu pri Radencih. To vam pošiljam, da doživite malo jesenskega pogleda, kakršnega verjetno na Švedskem ni ravno možno videti.

Ludvik Kramberger

Assange: Bomo preživeli? To je odvisno od vas

Nov zaporni nalog za ustanovitelja WikiLeaks 3. december 2010 London - MMC RTV SLO

Najbolj iskani človek ta trenutek, Julian Assange, je načrtoval, da bo WikiLeaks takšen "vihar" po svetu sprožil že pred dvema letoma. "Še vedno pa nas čaka veliko dela," je posvaril.

39-letni Avstrelec je po začetnih tehničnih težavah zaradi preobremenjenosti strani odgovarjal na vprašanja bralcev britanskega časopisa Guardian. Tako je dejal, da je eden izmed ciljev njegove strani izkazati spoštovanje viru, ki je veliko tvegala zaradi svojih objav, saj novinarji brez njega ne bi

mogli storiti ničesar. "Če je za tem v resnici **Bradley Manning**, kot pravi Pentagon, potem mora postati junak, kot ga še ni bilo." Dejal je tudi, da je sam kot njegovi sodelavci po objavi ameriških diplomatskih depeš dobil nekaj groženj s smrtjo. "Te nevarnosti se zavedamo, zato smo sprejeli nekaj varnostnih ukrepov. Previdni smo, saj imamo opravka z velesilo," je dodal. Assange je zapisal, da v štiriletni zgodovini WikiLeaks ni bilo nikakršnih verodostojnih obtožb celo s strani organizacij, kot je Pentagon, da bi bile njihove poteze za kogar koli nevarne ali da bi ga ogrozile, in to kljub številnim manipulacijam. "Glede tega tudi v prihodnje ne pričakujem sprememb."

Kritika avstralske premierke Povedal je tudi, da se spopadajo z velikimi tehničnimi težavami, zaradi česar spletna stran WikiLeaks ne deluje. Izrazil pa je tudi nezadovoljstvo, ker kot imetnik avstralskega potnega lista ne more v Avstralijo, saj naj bi premierka **Julia Gillard** in državni tožilec **Robert McClelland** zagrozila, da bosta aktivno pomagala ZDA "pri napadih nanj in na njegove ljudi", vse to pa zgolj zato, da bi bili avstralski politiki lahko "povabljeni na najboljše zabave ameriškega veleposlaništva".

"Sem predvsem urednik" Na vprašanje, ali se ima za novinarja, je dejal, da se je pri 25. letih podpisal kot soavtor knjige, od takrat pa je sodeloval pri dokumentarnih filmih, časopisih, televizijskem in spletnem delu. "Kakor koli, razprava o tem, ali sem novinar, sploh ni pomembna, prav tako kot tudi ne dejstvo, da ljudje, ki začnejo pisati za našo stran, skrivnostno nehajo biti novinarji. Čeprav še vedno pišem in raziskujem, je moje glavno delo vloga urednika, ki organizira in usmerja druge novinarje." Na vprašanje, ali je pričakoval, da bo imel na svetovno dogajanje tako velik vpliv in ali se boji za svojo varnost, je dejal: "Vedno sem verjel, da bo WikiLeaks kot ideja odigral svetovno vlogo. To se je nakazalo že leta 2007, ko smo sprebrnili izid splošnih volitev v Keniji. Vseeno pa sem mislil, da bosta potrebni le dve leti in ne štiri, da bodo tudi drugi prepoznali našo pomembno vlogo, zato še vedno nekoliko zaostajamo za svojimi načrti. Čaka nas še veliko dela." Na vprašanje, kakšen je njegov komentar na izjavo svetovalca kanadskega premierja **Toma Flanagana**, ki je dejal, da bi Assangea morali ustreliti in da "ne bi bil nesrečen, če bi Assange izginil", se je ustanovitelj WikiLeaks odzval: "Če so te izjave resnične, bi moral biti obtožen hujskanja k umoru."

Foto: Martial Trezzini

Nekaj plusov in nekaj minusov

Assange se je strinjal s skeptičnim bralcem, ali ne bi bilo bolje, da bi WikiLeaks ostal organizacija brez obraza, saj jo to, da so se novice in poročanje zožile izključno nanj, dela ranljivo, poleg tega pa vsa ta pozornost ni pravična do njegovih sodelavcev. "Sprva sem se trudil, da organizacija ne bi imela obraza, vendar pa se je nato pojavila radovednost, kdo stoji za

organizacijo, pojavljali so se celo nekateri posamezniki, ki so trdili, da nas predstavljajo. Konec koncev nekdo mora biti odgovoren pred javnostjo in samo vodstvo, ki je pripravljeno nastopiti pogumno, lahko pripravi naše vire do tveganja za javno dobro. Hkrati pa sem postal tudi strelovod. Zaradi tega me neupravičeno napadajo, po drugi strani pa dobivam tudi neupravičeno priznanje za vse zasluge. Tako se vse uravnoteži."

"Zgodovina bo zmagala" Assange je prepričan, da bodo dokumenti iz afere Cablegate, kot so jo poimenovali novinarji, preživeli kljub naporom vlad in nekaterih podjetij, da bi izginili. Dejal je: "Ta arhiv ima v šifrirani obliki, skupaj z obsežnim materialom iz ZDA in drugih držav, več kot 100.000 ljudi. Če se nam kaj zgodi, bodo najpomembnejši deli samodejno objavljeni. Poleg tega je arhiv Cablegate tudi v rokah več novinarskih organizacij. Zgodovina bo zmagala. Svet se bo dvignil na višjo raven. Bomo preživeli? To je odvisno od vas."

PS: Medtem so Assangeja v Angliji prijeli. Zdaj čaka svojo nadaljno usodo v priporu... .

V Cerkvjenjaku je pripravili tradicionalno Martinovanje

Martinovanja se je udeležilo -x- vinskih kraljic iz vse Slovenije

Še nikoli toliko vinskih kraljic ob Johanezovi trti v Cerkvjenjaku, sredi Slovenskih Goric

Občina Cerkvjenjak in Društvo vinogradnikov in ljubiteljev vin Cerkvjenjak, sta dan pred Martinovim, v nedeljo 14. novembra, pripravila veličastno Martinovanje, na katerega so privabili številne obiskovalce in goste. Martinovanje, ki je potekalo ob gasilskem domu v Cerkvjenjaku, je potekalo v prekrasnem sončnem, z jesenski čas, toplim vremenu, kar je dajalo Martinovanju poseben pečat. Obiskovalce, razen mešanja frizur, ni motil niti silen veter, ki je včasih dosegel moč, da bi lahko dvignil kakega »suhca«. Kakor večina prireditev, ki potekajo ob Johanezovi trti so tudi to s svojim nastopom popestrili člani Pihalnega orkestra MOL iz Lenarta. Kot prve je voditelj prireditve Peter Kirič, na prizorišče povabil Mešani pevski zbor Cerkvjenjak, ki je pod vodstvom pevovodje Marjana Krajnca zapel vinsko pesem »En hribček bom kupil, bom trsek sadil«. Po pozdravu voditelja prireditve županu Marjanu Žmavcu, vinski kraljici Poloni Divjak, gostujočih vinskih kraljic, predsedniku Društva vinogradnikov in ljubiteljev vin Cerkvjenjak Ivanu Janezu Pučku, vinogradnikom, vinogradnicam, obiskovalcem in obiskovalkam, je na oder povabil 9 letnega muzikanta, ki je na harmoniki zaigral pesem »Kam le čas beži«. V tem času je s svojim akrobatskim letom počastil prireditev akrobatski pilot Igor Zrinski iz LC Rakičan pri Murski soboti. In že je na oder povabil novega župana, tudi bodočega gospodarja Johanezove trte, Marjana Žmavca, ki svoj nagovor pričel z besedami:

»Dragi Cerkvjenjačani, cenjena vinska kraljica, spoštovani vinogradniki in ljubitelji vina, vinski vitezi ter gostje od blizu in daleč. Martinovo je velik praznik za vsakega vinogradnika in tudi ostale, ki samo okušamo te darove narave. V naši občini je martinovanje postalo že tradicionalna prireditev, že 8 po vrsti, ki jo bomo danes popestrili še s kronanjem druge vinske kraljice v Cerkvjenjaku. Dosedanji vinski kraljici Poloni Divjak, se njen mandat izteka in bo torej danes predala krono novi kraljici. Naj bo to še za nekaj trenutkov skrivnost. Je pa naša dosedanja vinska kraljica zelo vzorno in odgovorno opravljala to nalogo, saj je navezala stike s številnimi vinskimi kraljicami po Sloveniji in uspešno promovirala naše vino. Da je bilo njeno delo prepoznavno potrjujejo vinske kraljice, med njimi je bil tudi vinski kralj iz Dolenjske, ki so prišle to prireditev iz vseh vinorodnih območij Slovenije. Zato Polona hvala ti za res opravljeno pionirsko delo na tem področju pri nas, pa če se po šolsko izrazim opravila si ga z odlično oceno. S simbolično zahvalo pa te čaka malo presenečenje na naši občini prestižna nagrada, ki jo boš lahko izkoristila s svojim spremljevalcem.

Seveda pa že danes lahko opazite, da to ni samo zgolj praznik vinogradnikov pri nas, ampak tudi dejavnosti društev, ki se danes predstavljajo s svojimi dobrotami in izdelki. V prihodnje pa želimo, da to naše martinovanje preraste v turistični praznik, ki bo potekal z Martinovimi in drugimi predstavitevami skozi ves dan, kajti Srednje Slovenske Gorice v katerih živimo imajo vse možnosti za celovito predstavitev vin, kulinarike, izdelkov domače obrti, običajev in navad naših prednikov.«

Dalje je spregovoril o dobroti in pomenu s. Martina in martinovanja, ki ga praznujejo vinogradniki v Sloveniji in v drugih nekaterih vinorodnih deželah. Ob koncu kratkega nagovora, je zaželel Društvu Vinogradnikov in ljubiteljev vina uspešno delo, enako tudi novi vinski kraljici., ki bo nadaljevala uspešno delo prve vinske kraljice Cerkvenjaka.

Nagovoru župan je sledil nagovor vinske kraljice Polone Divjak, ki je ob tej priložnosti prisotnim vinskim kraljicam podelila priložnostna darila. Sledil je nagovor predsednik Društva vinogradnikov in ljubiteljev vina Cerkvenjak Ivana Janez Pučka, ki je posebej pozdravil vse obiskovalce, visokost vinske kraljice, župana, vinogradnike goste iz Vrtojbe na Primorskem, in druge. Kot je dejal, je vesel, da se na prireditvi zbralo tako lepo število obiskovalce, ki bodo sledili krstu mošta in kronanju nove vinske kraljice. Ob tej priliki se je posebej zahvalil bivšemu županu Jožetu Kranerju in vinski kraljici Poloni Divjak, ter jima izročil spominska darila. Posebej je pozdravil novega župana Marjana Žmavca, s katerim bo tesno sodeloval ob prireditvah, ki jih ob Johanezovi trti in sicer pripravlja vinogradniško društvo.

Sledila je predaja krone vinske kraljice, ki jo je dve leti nosila Polona Divjak, katero na glavo nadela novi vinski kraljici Tini Raj, ki jo bo prav tako nosila dve leti. Po slovesni zaobljubi, katero je vodil predsednik društva, sicer vitez Evropskega reda vitezov in somiljer I. in II. stopnje, Ivan Janez Pučko, je nanovo kronana kraljica Tina Rajh, predstavila svoje videnje opravljanja te zaupane ji funkcije. Kot je dejala, ji pri njenem delu vzor njena predhodnica Polona Divjak, ki ji že sedaj pomaga z njenimi izkušnjami, za kar ji je nadvse hvaležna.

Kot je dejal, se bo trudila, da bo svoje poslanstvo opravljala v dobro občine, vinogradnikov, predstavitvi Cerkvenjaških vin in turizma.

Zaključek te prijetne prireditve je pripadal s. Martinu, katerega je posebej obiskoval vitez Evropskega viteškega reda Jože Grobler iz Maribora, ki je v ustaljenem ceremonialu spremenil mošt v vino. Skozi sito, ki je očistilo mošt in ga spremenilo v vino so prelili vinogradniki iz vinogradniškega društva. Temu je sledilo druženje ob vinski kapljici, za katero so poskrbeli vinogradniki iz področja Cerkvenjaka. S svojimi kmečkimi dobrotami so obiskovalce razveselile članice Društva kmečkih žena Cerkvenjak, za pečene kostanje, ki so plodovi jeseni, so poskrbeli člani TD Cerkvenjak, katere vodi Alojz Zorko. Ni treba posebej poudarjati, da se je veselje nadaljevalo ob kmečkih dobrotah, vinski kapljici in prijetni glasbi Mladih muzikantov.

Krono vinske kraljice je novi vinski kraljici Tini Raj izročila prva vinska kraljica Polona Divjak

Mošt je krstil sv. Martin – Jože Grobler, skozi sito pa so ga prelili vinogradniki iz področja Cerkvenjaka

Foto in tekst: Ludvik Kramberger

Odraščanje na Švedskem

Dva milijona ljudi na Švedskem je mlajših od 18 let. Večina od njih jemlje brezplačno šolanje, aktivno družbeno življenje, enostaven dostop do narave in interneta kot nekaj samoumevnega.

OTROCI NA ŠVEDSKEM:

Od devetih milijonov prebivalcev jih je na Švedskem skoraj dva milijona mlajših od 18 let. Švedski zakoni zagotavljajo dobro zaščito otrok in branijo njihove pravice. Različne organizacije jim nudijo podporo in skrbijo zanje. Švedska je bila prva država, ki je leta 1979 prepovedala pretepanje otrok in ga označila za kaznivo dejanje. Za nadzor pravic in interesov otrok je švedska vlada imenovala ombudsmana (varuha človekovih pravic) za otroke. Ta je dolžan upoštevati Konvencijo Združenih narodov za zaščito otrokovih pravic iz leta 1989 in jo uveljavljati v švedski družbi. Konvencijavsebuje pravila za zaščito otrok, ki so jih sprejele mnoge države. Švedska je ena prvih držav, ki jo je podpisala.

Pomoč in podpora Na Švedskem je mnogo organizacij, na katere se lahko mladi obrnejo za pomoč. Organizacija *Children's Rights in Society* jim nudi svetovanje po telefonu in po e-pošti, organizacija *Friends* pa se bori proti ustrahovanju, kakršno je pogosto v šoli pa tudi izven nje, na primer pri športu. Znana je tudi mednarodna organizacija *Save the Children Sweden*, ki brani otrokove pravice, in ima na Švedskem več kot 87.000 članov.

Družinsko življenje Največ otrok, in sicer 90%, živi na Začetku skupaj z materjo in očetom, ki imata povprečno enega do dva otroke. Vendar ni nič nenavadnega, če se starša ločita. Včasih se ponovno poročita ali pa zgolj živita skupaj z drugim partnerjem. V povprečju stanuje 72% otrok mlajših od 18 let skupaj s staršema, medtem ko jih ima 27% očima ali mačeho. Približno vsak četrti otrok na Švedskem ima svoje korenine v drugi deželi. Od otrok, ki so se rodili v tujini oz. imajo starše rojene v tujini, imajo številni vezi v Iraku ali državah bivše Jugoslavije. Približno 16.000 otrok, ki sedaj živijo na Švedskem, so posvojili iz drugih držav. Skoraj 60% otrok živi v enodružinskih hišah, 29% v stanovanjskih blokih in 13% v vrstnih hišah.

Zaposleni starši Delež otrok, ki imajo zaposleno mati, je 80% in 90% je takih, ki imajo zaposlenega očeta. Na Švedskem država finančno podpira starše, tako da lahko preživijo več časa doma z mladoletnimi otroki. Za vsakega otroka imajo pravico do 480 dni plačanega roditeljskega dopusta, ki ga morajo izkoristiti, preden otrok dopolni osem let. Za roditeljski dopust se odločajo večinoma matere, je pa tudi vse več očetov, ki se odločijo biti doma z otroki. Dandanes se od slednjih za roditeljski dopust odloči okrog 20%.

Devetletno šolanje Vsi otroci morajo hoditi v osnovno šolo, ki traja devet let, in je brezplačna. Otroci začnejo hoditi v šolo pri sedmih letih (šestletni imajo predšolski pouk) in jo končajo pri 15–16 letih. Zatem lahko nadaljujejo šolanje na gimnaziji. Šolsko leto je razdeljeno na dva semestra, jesenskega in spomladanskega. Trenutno dobivajo ocene v osmem in devetem razredu, kar pa bo v prihodnosti morda veljalo tudi za mlajše otroke. Otroci od šestega do dvanajstega leta imajo možnost jutranjega in popoldanskega varstva.

Hobiji in razvedrilo Švedski otroci so kot njihovi vrstniki drugod. Radi poslušajo glasbo in se družijo s prijatelji. Odrasli jih spodbujajo, da sledijo svojim interesom, kot so učenje glasbenega instrumenta, šport ali brskanje po internetu.

Internet in televizija Mladi Švedi brskajo po internetu enako pogosto kot gledajo televizijo. Približno vsak četrti otrok med 12. in 15. letom starosti gleda televizijo najmanj tri ure dnevno. Ravno toliko otrok porabi isto število ur za brskanje na internetu. Polovica vseh petletnih in vsak peti triletni otrok je že kdaj brskal po internetu. Otroci med 12. in 15. letom starosti najraje klepetajo preko interneta, medtem ko tiste, stare med 9 in 11 let, bolj zanimajo računalniške igre. Najbolj priljubljena igrice se imenuje *The Sims*. Najbolj priljubljene spletne klepetalnice so: www.facebook.se www.lunarstorm.se www.skunk.spray.se www.hamsterpaj.se

Glasba Glasba in petje sta popularna v prostem času. Kar 18% deklet in 22% fantov, starih 14 let, igra kak instrument, sodeluje v orkestru ali poje v zboru.

ZIMSKI ŠPORTI Konec februarja ali v začetku marca so enotedenske zimske počitnice. Mnogi se odpravijo v gore na severu Švedske, kjer tečejo na smučeh, smučajo ali deskajo na snegu. Številna zamrznjena jezera nudijo odlično priložnost za drsanje.

VELIKA NOČ V času velikonočnih praznikov, marca ali aprila, imajo otroci še en teden počitnic, ko uživajo v prvih spomladanskih dneh ali zadnjih snežnih radostih. Veliko noč navadno preživijo v krogu družine. Mnogi otroci se oblečejo v velikonočne "čarovnice", tako da si nadenejo dolga krila, predpasnike in rute. nato gredo k sosedom ter menjajo risbe za sladkarije. Velika noč je tudi čas barvanja in uživanja pirhov.

POLETNE POČITNICE Poletje se začne sredi junija in šole se zaprejo za osem tednov. Mnogi gredo v svoje letne hišice in nekateri otroci se udeležijo taborov. Vsi se kopajo – Švedska ima na tisoče jezer in morska obala je dolga 2700 kilometrov (ista razdalja kot od Ljubljane do Lizbone).

KRES Sonce stoji najvišje ob kresnem prazniku, kar je okrog 20. junija. Večina Švedov praznuje kresno noč. Mlajše oblečejo v listje in cvetje, otroci in odrasli pa plešejo okrog njih. Po tradiciji jedo za kosilo vložene slanike ali mesne kroglice in mlad krompir, za sladico pa pripravijo jagode. Ljudje ostanejo brez težav pokonci vso noč, saj sonce dejansko nikoli povsem ne zaide.

JESEN Sredi avgusta se v šolah začne jesenski semester in listje na drevju postane rdeče, zlatorumeno in oranžno. Več kot polovico Švedske prekrivajo gozdovi in v tem letnem času je priljubljeno nabiranje gob in gozdnih sadežev. Konec oktobra ali v začetku novembra imajo šole enotedenske počitnice.

LUCIJA Trinajstega decembra praznujejo Švedi Lucijo. Praznovanje Lucije je stara tradicija, ki razsvetli temno švedsko zimo. V vsaki šoli je Lucijina povorka. Deklica, ki upodablja Lucijo, je oblečena v belo in nosi na glavi krono s svečami. Ona vodi Lucijin zbor, ki poje božične pesmi. Kakor je v navadi, se takrat jedo žafranovi kolači (lussekatter) in ingverjevi piškotki (pepparkakor).

BOŽIČ Šola se konča tik pred božičnim večerom (24. decembra) in se ponovno prične v začetku januarja po Svetih treh Kraljih (Gašper, Miha, Boltežar). To je družinski praznik. Večina domov ima božične lučke in drevo, okrašeno z bleščečimi figurami in kroglicami. Tradicionalne božične jedi vključujejo šunko, slanike in mesne kroglice (köttbullar). Novoletni večer Švedi praznujejo ob dobri hrani in ognjemetu.

Lucija: Amanda Molin, Landskrona

TO JE ŠVEDSKA

Prebivalstvo: 9,2 milijona – približno 0,1 odstotka svetovnega prebivalstva

Jeziki: švedščina, samščina, finščina, Meänkieli (finščina v področju Tornedalen), jidiš, romščina

Velikost: 450.000 km², skoraj tako velika kot Španija ali Francija, večja od Kalifornije

Dolžina: 1574 km, skoraj isto kot razdalja med Seattlom in Los Angelesom (1548 km) ali Ljubljano in Stockholmom (1495 km)

Gozdovi: 53% - **Gore:** 11% - **Jezera in reke:** 9%

Najvišja gora: Kebnekaise (2103 m nadmorske višine)

Največje jezero: Vänern (5585 km²)

Vera: 80% švedskih državljanov pripada švedski cerkvi, ki je evangeličansko-luteranska cerkev. Islam je druga največja vera na Švedskem

Najpomembnejše izvozno blago: elektronska in telekomunikacijska oprema, stroji, osebni avtomobili, papir, zdravila, železo in jeklo

Najpomembnejše uvozno blago: elektronska in telekomunikacijska oprema, stroji, živila, surova nafta, tekstil, obutev in osebni avtomobili

KRALJEVA DRUŽINA Švedska ima kraljevo družino, vendar kralj ne vodi države, temveč to počne vlada. Kralj Carl Gustaf XVI je poročen s kraljico Silvijo in imata skupaj tri otroke: prestolonaslednico princeso Viktorijo, princa Carla Philipa in princeso Madeleine.

PODNEBJE IN VREME Švedska ima osem podnebnih območij in štiri letne čase: pomlad, poletje, jesen in zimo. Temperature se razlikujejo od severa proti jugu. Topli Zalivski tok v Atlantskem oceanu vpliva na švedsko podnebje, ki je bolj milo, kot bi bilo pričakovati za državo tako daleč na severu. Povprečna temperatura v Stockholmu je poleti okrog 18°C in pozimi -1°C. Spomladi je na severu običajno še vedno veliko snega, medtem ko na jugu že cvetijo rože. Na daljnem severu je poleti cel dan svetlo, kar imenujemo polnočno sonce, medtem ko pozimi dnevne svetlobe skoraj ni.

KAJ BEREJO MLADI NA ŠVEDSKEM Pokojna Astrid Lindgren, „mati“ *Pike Nogavič ke, Emila, Karlssona na strehi* in mnogih drugih likov, je najbolj brana avtorica otroških knjig na Švedskem. Njene knjige so prevedene v več kot 90 jezikov in po mnogih je bil posnet film ali uprizorjena gledališka igra. Zgodbe *Pettson* in *Findus* avtorja Svena Nordqvista ter knjige *Sune*, ki sta jih napisala Anders Jacobssona in Sören Olsson, so prav tako zelo brane. Serijo *Lasse Maja* od Martina Widmarka so prevedli v 19 jezikov.

Šport Vse otroke spodbujajo, naj se ukvarjajo s športom in 68% otrok, starih med 13 in 15 let, je včlanjenih v kakšen športni klub. Nogomet je najbolj priljubljen šport tako med dekletki kot med fanti. Druga najbolj zanimiva športna aktivnost je za dekleta jahanje konjev, medtem ko imajo fantje raje floorball, nato plavanje in hokej na ledu.

Narava Švedska je glede na svojo velikost redko naseljena; povprečje je približno 22 ljudi na km² (EU povprečje je več kot 100 ljudi na km²). Pravica do javnega dostopa daje vsakomur pravico, da raziskuje podeželje, vendar pa mora biti spoštljiv do narave, živali, rastlin in drugih ljudi. Ne glede na vreme gredo otroci v šoli vsak dan ven, kajti svež zrak je pomemben, kakor je pomembno tudi varovanje narave. Mnogi klubi in društva organizirajo aktivnosti na prostem, kot je šola v naravi (*Skogsmulle*) in skavtizem.

Okolje Skrb za okolje je na Švedskem izrednega pomena in večina ljudi svoje odpadke ločuje. Vsako pomlad, ko se stopi sneg, organizira ustanova *Keep Sweden Tidy* za šolske otroke čistilno akcijo. Za večino vrnjenih pločevink, steklenic in plastenk trgovine plačujejo po nekaj centov. Voda na Švedskem je čista in pitna naravnost iz pipe. V njej lahko tudi zaplavate, med drugim tudi v osrčju prestolnice, Stockholmu.

Avtorske pravice: Objavil Švedski inštitut na www.sweden.se. Vsa vsebina je zaščiten po švedskem zakonu o avtorskih pravicah. Besedilo se sme kopirati, prenašati, prikazovati, objavljati ali oddajati v vsakem mediju za neposlovno rabo z navedbo vira www.sweden.se.

Če ne bi bilo Slovencev, Koroška ne bi bila del Avstrije"

MMC-jev intervju z dopisnikom RTV Slovenija Lojzetom Kosom 10. oktober 2010 Celovec - MMC
RTV SLO

Praznovanja 90. obletnice koroškega plebiscita so se v povorki udeležili tudi Slovenci z dvojezičnimi tablami. Slovenija pa naj bi imela po mnenju Lojzeta Kosa v rokavu še en adut - Valentina Inzka.

Dan po praznovanju obletnice plebiscita bo druga obletnica smrti koroškega deželnega glavarja Jörga Heiderja. Se je stanje od njegove smrti kaj spremenilo? Heiderja sta uničili dve veliki aferi banke Hypo Alpe-Adria bank in njegova zatajitev spolne usmerjenosti. Nikoli ne bo postal simbol, idol ali ikona, saj se je njegov sloves na teh aferah stopil. Na plebiscitnem vzdušju tako skorajda ni več omenjen. Prav tako pa nacionalistični naboj izgublja na moči iz več vzrokov. Na eni strani sta se močno sprli obe domovinski stranki, koroški heimatdinst in koroški brambovci. Predsednik koroškega heimatdinst **Josef Feldner** je postal član konsenzne skupine, ki si prizadeva za kompromis glede dvojezičnih tabel. Tega pa ne morejo prenesti brambovci, ki še vedno zastopajo ozko nacionalistično stališče. Drugi vzrok je ta, da se je tudi na manjšinski strani zgodil premik. Namesto trde roke prejšnjega predsednika Narodnega sveta koroških Slovencev **Karla Smolleta**, se je pojavilo novo ime. To je **Valentin Inzko**, diplomat mednarodnega slovesa, ki je ubral novo in jasno pot. Ta temelji na določilih 7. člena avstrijske državne pogodbe in ustavnih določilih. V primerjavi z BiH-om, kjer je imel številne težave, se zdi Koroška kot mačji kašelj. Jasno se tudi vidi spoštovanje, ki ga ima koroški avstrijski vrh do Inzka.

Govor Valentina Inzka je bil precej odmeven. Zakaj? Inzkov glas se sliši. Mogoče se prejšnji glasovi niso toliko slišali. Njega berejo, poslušajo, ker je povedal toliko resnic. Njegov govor je na eni strani potrkal na slabo vest koroških politikov in cele Avstrije, na drugi strani pa je podal resnico tragike izginjanja slovenskega naroda in posledice ponemčevanja. Poleg tega je avstrijskim medijem in avstrijski javnosti pojasnil zgodovinska plebiscitna dejstva, da je bila takrat za Avstrijo več kot polovica glasov Slovenskih. Prav tako je dal jasne odgovore za prihodnost, kako naprej.

In kako naprej? Predvsem v smislu rešitve topografskega vprašanja, rešiti osnovne zahteve iz avstrijske državne pogodbe, pomagati slovenski glasbeni šoli, skratka enakopravno obravnavati manjšine. Hkrati pa tudi poskrbeti, da bo ta manjšina preživela. Jano je povedal, da če bo šlo tako naprej, manjšina v takih pogojih ne bo mogla preživeti. Kar je še posebej poudaril, so dobri sosedski odnosi vseh treh regij: Koroška, Furlanija - Julijska krajina in Slovenija bodo še vedno ostale tri države, vendar bo na tromeji nastala regija, ki ne bo postala meja. Ta regija bo skupna, močna, a samo, če bo rešila probleme manjšin.

Zdi se, kot da mladino na avstrijskem Koroškem praznovanje plebiscita in zgodovina ne zanimata preveč? Generacija včerajšnjikov počasi izumira. Sicer je še vedno prisoten aktiven politični naboj, ki je vsa ta desetletja iz tega črpal nove volilne glasove. A vladajoča stranka že vidi, da iz tega žaklja počasi ne bo več toliko glasov. Na ulicah sem delal anketo med mladimi in vidno je bilo, da jih ta konflikt ne zanima več. Bolj aktualna so druga vprašanja, kot je preživetje in zaposlitev. Mladina spoznava, da je treba znati več jezikov, kar je v popolnem nasprotju z enojezično enoumnostjo preteklih kampanj. Zdaj to ne vžge več. Če znaš slovenščino, to ne pomeni, da znaš jezik dveh milijonov ljudi, kot je razlagal Heider, ampak je to slovanski jezik in imaš tako osnovo za vse preostale slovanske jezike. Zato je tako visok, skoraj 42-odstotni vpis v ljudske šole, a od tega jih zna zares slovensko le tretjina. Vsi drugi se želijo naučiti slovenščine, odnos do jezika in do Slovenije, ki je enakopravna sosedja brez meja, se spreminja.

Kaj lahko pričakujemo od praznovanja 90. obletnice plebiscita? Danes bomo na koroških ulicah doživeli spet staro podobo plebiscita, ko bo 16.000 udeležencev po celovških ulicah marširalo v nošah. V povorki bodo prvič hodili tudi Slovenski predstavniki, ki bodo nosili dvojezične table. Med njimi bo tudi prvi slovenski župan Železne Kaple Franc Jožef Smrtnik. Ne gre le za optični premik, ampak za premik v glavah, kar je poudaril tudi Inzko. Da bodo ljudje doumeli, da je plebiscit nekaj preživelega, da je sicer zgodovinsko dejstvo, da bodo spoznali resnico in da bodo znali vrednotiti enakopraven položaj slovenske manjšine. Na splošno se mi zdi, da je vzdušje boljše.

Katja Štok

Me PZ Primorje, pevski zbor

Razdalja in večji stroški gostovanja so razlog, da na Švedskem ni toliko zborovskih gostovanj iz Slovenije, bi pa to bilo dobrodošlo. Konec septembra je v Stockholmu gostoval MePZ Primorje iz Ajdovščine. Eden od organizatorjev je Martin Gregorc, ki tudi sam prihaja iz Ajdovščine.

Pevci so zapeli pri slovenski sveti maši, ki jo je daroval slovenski duhovnik Zvone Podvinski, kjer so peli mašne pesmi, imeli pa so še dva nastopa: takoj po maši in dan kasneje v cerkvi na jugu mest - peli so ljudske in sakralne, domače in tuje skladbe.

Večinoma so bili Slovenci, nekaj je bilo naključnih gostov, pevci so bili zadovoljni, še posebej je bil živ kontakt med na Švedskem živečimi Slovenci in gosti. Gostovanje so organizirali slovenska ambasada, slovensko društvo v Stockholmu in slovenska katoliška misija na Švedskem.

OD GROBA DO GROBA

V soboto 13 novembra je bil v organizaciji društva Švedsko-Slovenskega prijateljstva v Mednarodni knjižnici (Internationella biblioteket) v Stockholmu prikazan Slovenski film „Od groba do groba“. Film si je ogledalo okrog petnajst zainteresiranih, večinoma članov društva Švedsko-Slovenskega prijateljstva. Po filmu je bila postrežena potica in Slovensko vino kar je bila tudi dobra priložnost za izmenjavo občutkov katerih je po ogledu filma res bilo veliko.

Film, katerega morda se lahko definira kot črno komedijo četudi so asociacije na teater absurda skozi cel film neizogibne, ima za centralno osebo Perota ki je, če citiramo enega lika iz filma, profesionalni pogrebni govorec. Perotovi pogrebni govori so po eni strani skoraj komični v svoji absurdnosti. Po drugi strani pa izvabijo prisotnim na pogrebu solze, ampak ne zaradi žalovanja za pokojnim. Četudi se film začne z veliko komičnih elementov, večinoma v situacijah v katerih po navadi to sploh ne bi lahko pričakovali, surrealistična narava filma se pojavi precej zgodaj in kulminira v zadnjem delu filma kateri je v popolnem nasprotju z navidezno enostavno družinsko- ljubezensko zgodbo kakšna je bila navidezno sugerirana na začetku filma.

Film „Od groba do groba“ je na obvestilu Mednarodne knjižnice bil opisan kot eden najboljših Slovenskih filmov in to je zagotovo res. Film je zanimiv ne samo zato ker je Slovenski, ampak takšen žanr ki je precej stran od „main streama“, z svojim surrealizmom film namreč močno spominja na stil Francoskega filma, je zelo poredko prisoten v navadnih DVD izdajah. Škoda je edino da v soboto ni bilo malo več gledalcev.

Lojze Hribar, Stockholm

Kajmak in Marmelada – en charmig drift med schabloner

Den 23 oktober visade Svensk-slovenska vänskapsföreningen den slovenska filmen Kajmak in Marmelada på Internationella biblioteket. Filmen gjordes 2003 och är regisserad av Branko Djuric som också spelar huvudrollen **Božo**, en bosnisk man som lever tillsammans med sin slovenska hustru **Špela**. **Špela** spelas av Tanja Ribic, som också är gift med Branko Djuric i verkligheten.

Božo är arbetslös och ägnar dagarna åt att sitta framför TVn och dricka öl medan högarna av disk växer och lägenheten blir allt stökigare. Hans arbetsamma slovenska hustru gör allt för att försörja dem båda och hålla kaoset i lägenheten under kontroll.

Till slut blir det för mycket och hon flyttar hemma till mamma och pappa, som gör allt de kan för att få henne intresserad av en präktig, arbetsam slovensk pojke istället. Božo vaknar emellertid till liv, inser vad han håller på att förlora och gör vad han kan för att skaffa ett arbete och vinna tillbaka sin hustru. Men hans sätt att försörja sig är inte helt lagligt och det hela hotar att ta en ände med förskräckelse.

Filmen spelar på de schabloner som finns förknippade såväl med lata bosnier som med arbetsamma slovenier. Det balanserar ibland på gränsen till vad en politiskt korrekt svensk klarar av när det gäller fördomar, men regissören klarar sig på att han ger både bosnier och slovenier samma släng av slevan. Filmen är absolut sevärd och innehåller antal scener som är fullständigt oslagbara. Se den om ni får chansen.....

Birgitta Bernvall Rönn

(- en svenska som nyligen haft förmånen att få bo ett par år i Ljubljana)

Bästa hälsningar Birgitta Bernvall Rönn, Budskap & Bokstäver, *Den lilla konsultbyrån med den breda kompetensen*

<http://www.budskapbokstaver.se>

Sofiebergsvägen 67

141 42 HUDDINGE, 0703-598959

Z Goričkega preko Odrancev v nebo

‘z Goričkega v Piran’, ampak ‘z Goričkega preko Odrancev v Nebo’ odmeva v vaši župniji že vse jubilejno Kozarjevo leto, dragi Odrančani. To je refren pesmi življenja vašega nekdanjega župnika, ki opeva, da je kot ‘premakljivi svečnik’ spotoma pohitel z veselo vestjo posvetit še v Trbovlje, Hrastnik, Brežice, Turnišče ter za štiri vojna leta na Madžarsko in končno, kot za zadnji petmesečni premislek pred ‘osvojitvijo’ Odrancev, še v Veliko Polano. ‘Z Goričkega preko Odrancev v Nebo’ je življenjski refren vašega velikega duhovnega dobrotnika mons. Lojzeta Kozarja st.,« je v nedeljo, 15. novembra, v cerkvi Sv. Trojice Odrančane in vernike, zbrane iz vse Slovenije, nagovoril nadškof Turnšek. Ob stoti obletnici rojstva so duhovniku, pisatelju in pesniku, uredniku, človeku neomajnega upanja Lojzetu Kozarju st. na trgu z njegovim imenom odkrili spomenik, ki ga je zasnoval kipar Marjan Drev. Tam Kozar kaže proti cerkvi Sv. Trojice in za njo na »božjo njivo«. A je bilo po molitveni uri pred mašo, po maši in po blagoslovitvi kipa mogoče slišati in začutiti, da lik nekdanjega župnika ne kaže le tja, ampak v Nebo, kot je to poudaril že nadškof.

»Duhovnik Lojze Kozar st. je bil stanoviten človek,« je nadškof izpostavil eno temeljnih lastnosti župnika Kozarja. »K tej isti stanovitnosti, ki edina zagotavlja polno življenje, nas sedaj še na nov način vabi tudi s svojim likom, ujetim v umetniško podobo kipa na trgu pred cerkvijo. Njegov v kip ujeti duh s pogledom, uprtim na sodobni cestni direndaj, ki je odsev splošnega ‘direndaja’ življenja brez trdnih vrednot, vpetega v brezpotnost vsak trenutek spremenljivih idej, potrošnega hlastanja in brezkompromisnega boja za dobičkom, vabi, s kar v plesni večnostni korak ujetu lahkotno držo, k Presveti Trojici, v katere ljubezni smo vsi doma. Ob pogledu na njegov kip kar slišimo njegove besede: *Vsa moja ljubezen Trojici velja, k njej naj pot tebe, popotnik, pelja!*«

Prav zaradi te ljubezni in stanovitnosti danes »na strnišču, ki so ga v Odrancih hoteli povzročiti

oblastniki, ne stoji samo veličastna cerkev v čast Presveti Trojici, ampak tudi živo in dejavno župnijsko občestvo«. Tudi nesreča in tragedija ob gradnji cerkve ga ni potrla. »Niso ga strli; obstal je in ostal. Dragi bratje in sestre, želim si, da bi vsi dobro dojemali to njegovo življenjsko 'lekcijo'. Svoje stanovitosti pač ni vkopal v bogastvo, oblast in slavo, še manj v užitek, ampak jo vpel v neuničljivo upanje in gorečo ljubezen, izgorevajočo za zveličanje duš.«

Kozarja st. je škof dr. Peter Štumpf uvrstil v vrsto velikih mož Slovenske okrogline, ki nam še pomeni »vezalje« do Jožefa Klekla st., dr. Franca Ivanocyja, Jožeta Borovnjaka, Jožeta Košiča, Mikloša Küzmiča, Jurija Dobronaka. »Dedne časti vere, jezika in kulture so med Muro in Rabo ohranile Slovence in Madžare, Hrvate, Rome. Iz njih se je rojeval prekmurski poštenjak, ki ni znal zapreti dlani za dobroto, ki je znal skleniti roke za molitev, ki mu je žarelo srce za dom in Cerkev« je škof Štumpf pogledal v zgodovino in pozitivno ocenil odločitev nečaka Lojzeta Kozarja ml., da skupaj z domačimi verniki pripravi Kozarjevo leto. »Stali in obstali boste samo v Bogu. Brez Boga vas ni!« je ponovil Kozarjevo misel. »Kip mons. Lojzeta Kozarja nam je v spomin na enega velikih mož naše Slovenske okrogline in opomin, da ne zavržemo dednih časti, ki jih je on tako vneto gojil in nam od njih dajal bogate sadove.«

»Danes se Bogu zahvaljujemo za duhovnika mons. Lojzeta Kozarja. Ta sveta maša želi biti vrhunec naših zahval. Bogu se zahvaljujemo že vse leto, obenem pa se trudimo, da bi vsaj nekoliko hodili po stopinjah, ki nam jih je neizbrisno odtisnil prvi odranski župnik. To so stopinje dobrote, stopinje upanja, stopinje odpuščanja, stopinje svetosti,« je spodbudil domači župnik Lojze Kozar ml.

Lik odranskega župnika Lojzeta Kozarja st. navdihuje tudi sedanje rodove. Po besedah kiparja Marjana Dreva lahko človek iz bogate Kozarjeve življenjske zapuščine vedno znova odkrije spodbudo za poživitev odnosov do bližnjega in do Presežnega. Tja kaže tudi mladostna postava župnika Kozarja, ujeta v bron. Tja, kjer bomo v objemu Očeta vsi nekoč znova mladi, kot je prepričan sedanji župnik Kozar.

SSK Veliko naredijo za Slovenijo

V Pliberku se je v petek, 10. septembra 2010, sklenila dvodnevna druga konferenca slovenskih glasbenikov iz sveta in Slovenije. Svetovni slovenski kongres (SSK) je privabil številne ugledne goste, ki so predstavili zgodovinsko in aktualno podobo glasbe pri nas.

SSK je konferenco pripravil v sodelovanju z Glasbeno matico Ljubljana, Društvom Hugo Wolf Slovenj Gradec ter Krščansko kulturno zvezo in Društvom KD Pliberk iz Avstrije. Častni pokrovitelj je bil akad. prof. dr. Boštjan Žekš, minister za Slovence po svetu. Začela se je v Elizabetinem domu v Slovenj Gradcu. Po uvodnih pozdravih je imel zelo zanimivo predavanje o naši glasbeni samopodobi akad. prof. Lojze Lebič. Nato so govorili o slovenski operi na tujem in slovenskih umetnikih v svetovnih opernih hišah, o slovenskih dirigentih na tujem in študiju dirigiranja v Sloveniji in v tujini, o slovenskih zborovskih piramidah, otroških pevskih zborih in glasbeno-scenskih projektih, predstavili pa so tudi slovenske zборе na tujem.

Konferenca se je udeležilo približno sto ljudi, med njimi ugledna domača in tuja imena: Matjaž Robavs, Jože Vidic, Sabina Cvilak, mag. Tomaž Faganel, Jože Leskovar, Olga Budja, Jerica Gregorc Bukovec, Martina Batič, Jože Humer, Helena Fojkar Zupančič in drugi. Nekateri so ostali oba dneva in poslušali pripravljena predavanja in okrogle mize. Konferenca je prinesla

tudi dva glasbena večera. Prvi je bil v cerkvi sv. Elizabete v Slovenj Gradcu, drugi pa v Kulturnem domu v Pliberku.

Predsednik SSK dr. Boris Pleskovič je ob sklepu dejal, da je bila konferenca posebno doživetje. Prišli so ugledni ljudje, ki so na svojem področju v Sloveniji in v svetovnem smislu na špici ter na drugi strani začetnike in amaterje. Tako so spoznali veliko glasbenikov, ki veliko naredijo za Slovenijo. Upa, da jim bo Slovenija to tudi vrnila. Kot je omenil dr. Pleskovič, bodo nekatere povabili kot goste pri Večerih izza Kongresa. O posebnih zaključkih niso govorili, bodo pa z voditelji sklopov pripravili predloge.

Ob koncu so predstavili tudi posebno izjavo, v kateri z obžalovanjem sprejemajo napovedi o spremembi zakona o medijih po katerih bi se obseg predvajanja slovenske glasbe vseh žanrov zelo zmanjšal. To bi bilo po njihovem zelo škodljivo za slovensko kulturo. Pridružujejo se intelektualcem, ki so že izrazili podoben protest in pozivajo vlado, naj znova premisli svojo namero in pusti določilo o obvezni količini slovenske glasbe nespremenjeno.

Vir: Splet 2010

Pisatelj Boris Pahor bo prejel tudi francosko odlikovanje

Türk tudi o pestrih stikih z drugimi literarnimi svetovi

15. november 2010 Ljubljana - MMC RTV SLO/STA

Pisatelj Boris Pahor se je spominjal, da so mu prav jeziki rešili življenje v nacističnih koncentracijskih taboriščih, saj je postal neke vrste tolmač, sanatorij v Franciji pa je opisal kot svojo "univerzo francoščine". Foto: MMC RTV SLO

Cikel slovensko-francoskih srečanj Knjiga kot priča zgodovine se je v Klubu Cankarjevega doma končal s srečanjem s tržaškim pisateljem Borisom Pahorjem ter nagovoroma predsednika države Danila Türka in veleposlanice Francije Nicole Michelangeli.

Na koncu srečanj *Knjiga in digitalizacija*, ki so potekala v okviru dogodka *Ljubljana - svetovna prestolnica knjige 2010*, je predsednik **Danilo Türk** v pozdravnem nagovoru pozitivno ocenil slovensko knjižno kulturo in njene stike s tujimi literarnimi okolji: "*Slovenija je v svet knjig odprta. Po številu izdanih naslovov na prebivalca je prva v svetu in letno prevede petkrat toliko knjig, kot jih prevedejo v ZDA. Letos se je svetu predstavila kot odprta knjiga tudi na svetovni razstavi v Šanghaju, kar je bilo še posebej opaženo. Stiki z drugimi literarnimi svetovi so pestri in eni najzanimivejših so s Francijo.*"

Kulturne vezi že od časov Linharta Türk je dodal, da sta Slovenija in Francija z organizacijo teh srečanj znova stkali posebne kulturne vezi, ki državi zgodovinsko povezujejo vse od 18. stoletja, ko je **Anton Tomaž Linhart** pod vplivom francoske revolucije napisal komedijo *Ta veseli dan* ali *Matiček se ženi*.

Francoska veleposlanica **Nicole Michelangeli** je poudarila, da so s ciklom slovensko-francoskih srečanj želeli prispevati k Ljubljani - svetovni prestolnici knjige in odpirati vprašanja, kot so prihodnost knjige v času tehnološke revolucije in svoboda tiska ter svobode v širšem smislu. Zbrane je presenetila z novico, da bo francoski minister za kulturo **Frederic Mitterrand** pisatelju Borisu Pahorju podelil odlikovanje. Pahor je odlikovanje sprejel kot veliko čast, Franciji pa se je zahvalil tudi za organizacijo slovensko-francoskih srečanj, ki so po njegovih besedah "v Ljubljano prinesla Evropo".

Pahor: Vsi jeziki so enakopravni
Boris Pahor je povedal, da bi morala zgodovina biti učiteljica življenja, a velikokrat ni tako. Kot primer je navedel pričevanja iz prve svetovne vojne, ki niso preprečila ponovitve svetovne morije. Rekel je tudi, da bi se morali za knjige, ki pišejo tudi o tem, kar se je dogajalo hudega, zanimati predvsem mladi. Ker po njegovih besedah vsaka država "svojo zgodovino hvali, namesto da bi razkrila, kar je tudi sama počela slabega", tudi sam veliko nastopa pred mladimi, ki jim želi predstaviti resnico o fašizmu.

Pisatelj se je spominjal, da so mu prav jeziki rešili življenje v nacističnih koncentracijskih taboriščih, saj je postal neke vrste tolmač, sanatorij v Franciji pa je opisal kot svojo "univerzo francoščine". Pahor je tudi dejal, da je iz svojega besednjaka črtal tudi izraz "manjšinski jeziki", saj manjšinskih jezikov po njegovih besedah ni, ampak so vsi jeziki enakopravni.

B. Ti.

<http://www.sydostran.se/index.89791---1.html>

SYDÖSTRAN

MÅNDAGEN DEN 25 OKTOBER 2010
BLEKINGES NYHETASTE WEBBTIDNING

Sverigepremiär för känd slovensk kör

Foto: Emilia Nilsson

OLOFSTRÖM: Stämmingsfull musik bjöd i lördags den slovenska kören MePZ Lipa på i Olofströms kyrka.
– Det var roligt att uppträda här i Sverige, säger Miran Rustja, körens välkände dirigent.

Ett trettiotal personer hade sökt sig till kyrkan i lördags kväll för att njuta av den slovenska körsången.

Framträdande anordnades av den Slovenska Kulturföreningen i Olofström, som har gjort det till ett årligt evenemang att bjuda på slovensk kultur under oktober.

– Vi brukar alltid bjuda in gäster från Slovenien under vår Oktoberfest, och i år beslutade vi oss för att bjuda in MePZ Lipa. Miran Rustja är mycket välkänd i Slovenien, och det var riktigt kul att de ville komma, säger Sabina Kranjc från den Slovenska Kulturföreningen. Under konserten bjöd kören på ett tiotal låtar som möttes av rungande applåder från publiken. – Det är första gången vi är i Sverige, och vi tycker att det är mycket fint här. Lugnt och stabilt jämfört med Slovenien, säger Miran Rustja, som med sina uttrycksfulla gester ledde kören genom repertoaren.

I år är det 10 år sedan MePZ Lipa startades, men första gången de besöker ett Nordiskt land. Miran Rustja hoppas dock att det inte är sista gången.

– Jag hoppas och önskar att vi kommer att göra fler spelningar i Norden. Det finns ett så rikt kulturliv här, säger han.

Emilia

Publicerad 2010-10-25

Nilsson

Karlo Pesjak, naturfotograf

Naturfotografen Karlo Pesjak har visat bilder från det mesta av Norden samt från sitt hemland Slovenien. Objavljamo sporocilo o Karlovem predavanju v biblioteki v Landskroni. Organizator je bil föreningen Norden i Landskrona.

Predavanje je bilo 20. oktobra 2010 ob 19.00 uri v knjižnici (biblioteket). Organizator je nilo društvo **Föreningen Norden**.

Naslov predavanja : På resande fot i Finland och i Sverige, Fotograf Karlo Pesjak je predvajal posnetke iz cele Skandinavije, prav tako tudi iz svoje domovine Slovenije.

Lep pozdrav,
Karlo

Hvala Karlo in upamo, da je bilo predavnje lepo obiskano!

Stožice bodo osrednje prizorišče prvenstva, ob njih pa ima zagotovljeno mesto

samo še Celje z Zlatorogom. Za preostala mesta kandidirajo Koper, Jesenice, Novo mesto, Ptuj in Maribor. Foto: MMC RTV SLO/Toni Gruden

Münchenski odmevi: "Eurobasket ne prinaša izgube!" V igri za tekme skupinskega dela šest slovenskih krajev

Po pričakovani zmagi v Münchnu je slovensko delegacijo zajela kratkotrajna evforija, misli pa so se že usmerile proti prvim korakom k organizaciji EP-ja v košarki 2013.

Uvodne čestitke in misli ob določitvi Slovenije za prirediteljico evropskega prvenstva v košarki 2013 ste lahko prebrali že [TUKAJ](#), nato pa se je novinarska konferenca dotaknila temeljnih zadev za uspešno izvedbo: dvorane, (ne)dobiček, datumu prvenstva in oceni doseženega kompromisa med Fiba Europe in slovensko vlado glede višine kotizacije, ki je bila največja ovira na pridobitvi Eurobasketa 2013.

Odziva slovenskih reprezentantov:

Jaka Lakovič: To bo velika priložnost za slovensko košarko, da naredi korak naprej in osvoji medaljo, je pa vprašanje, kdo iz sedanje generacije bo takrat še igral.

Matjaž Smodiš: Super novica za Slovenijo, ki bo veliko pridobila zaradi same promocije košarke, pričakujem pa tudi pozitivne gospodarske učinke prvenstva. Verjamem, da bo obisk navijačev velik, iz tujine bo prišlo veliko Hrvatov, Srbov, Italijanov ... Zame je to prvenstvo kar malo daleč. Upam, da bom zdrav in se bom lahko odzval morebitnemu klicu selektorja.

Anže Blažič, predstavnik KZS-ja za stike z javnostmi: Tako vesele novinarske konference še ni bilo!

Darijan Košir, direktor vladnega urada za komuniciranje: Še na naših sejah vlade ni toliko novinarjev kot tukaj, čeprav ste morali prevoziti 500 km do Münchna. S predsednikom vlade Borutom Pahorjem sva govorila minuto pred novinarsko konferenco in navdušen je nad odločitvijo in nad soglasnostjo Izvršnega odbora FIBA Europe. Še danes je bilo v časopisu izrecno izpostavljeno, da je "tvegala svojo glavo" in EP podprl brez nadaljnega. To je dogodek, ki je odličen za Slovenijo in tudi UKOM bo kot nosilec znamke I feel Slovenia poskušal izkoristiti vse, kar FIBA Europe znotraj promocijskega paketa ponuja. Vlada je ta dogodek na koncu soglasno podprla.

Nar Zanolin, generalni sekretar Fibe Europe: Ganjen sem zaradi dejstva, da je toliko slovenskih novinarjev v Münchnu, kar le dokazuje, da je košarka šport številka 1 v Sloveniji. Bilo je težko, a smo skupaj dosegli rezultat, ki ga je potrdil Izvršni odbor FIBA Europe. To pomeni, da Sloveniji zaupamo. Evropsko prvenstvo v košarki je drugi največji dogodek v Evropi in komaj čakamo, da vidimo, kako dober dogodek bo. Dobre rezultate bo zagotovo imela tudi slovenska reprezentanca in menim, da lahko skupaj organiziramo najboljši EP v zgodovini!

Novinarska vprašanja in odgovori po uvodnem delu novinarske konference:

Kako je z dvoranami in prizorišči? *Roman Volčič, predsednik KZS-ja:* Za izvedbo prvenstva so potrebne štiri različne lokacije. Ker smo bili časovno omejeni, smo imenovali štiri kraje in na teh krajih

smo tudi gradili kandidaturo. Po dogovoru s Fibo Europe je na nas, da določimo kraje, kjer se bo igralo. To bo znano v dveh, največ treh mesecih. Drugi in finalni del se bo igral v dvorani Stožice.

Zgraditi je treba dve novi dvorani. *Volčič:* Verjamemo, da bodo na Ptuju in v Novem mestu zagotovili dvorani v dogovorjenem roku. Končna odločitev bo padla, ko bomo imeli vse ponudbe na mizi.

Kako pokriti morebiten minus pri organizaciji prvenstva? *Volčič:* Če bi mislili, da bi nastal minus, se tega ne bi lotili. Kdor pozna KZS, ve, da imamo že 10 let urejeno poslovanje in zagotavljamo, da bo tako tudi v prihodnjih letih.

Kaj je prva naloga organizacijskega odbora? *Volčič:* V nekaj mesecih bomo imeli organizacijsko strukturo končano in urejeno. Še predtem nas čaka prvi korak: najprej bomo določili prireditelje tekem.

Ali je že znan datum začetka prvenstva? *Volčič:* Čas turnirja je določen v pravilih Fibe Europe, prvenstvo bo potekalo od konca avgusta do sredine septembra.

Zanolin: Če smem dodati. Določeno je, da se prvenstvo konča tretji konec tedna v septembru, zdaj pa odštejte 19 tekmovalnih dni in dobite začetek prvenstva.

Kako, da se je izbor na koncu skrčil samo na Slovenijo? *Zanolin:* Imeli smo šest pobud za organizacijo prvenstva. Ko so kandidati dobili odkrite in poštene pogoje za turnir, se je začel osip. Nemčija in Velika Britanija sta izrazili zanimanje predvsem za EP 2015, nato pa sta se "umaknili" v korist Italije. Italija se je zaradi lastnih vzrokov in notranjih težav, v katere se ne bom spuščal, v zadnjem trenutku umaknila.

O (ne)dobičkonosnosti Eurobasketa: *Zanolin:* Eurobasket je drugo največje evropsko športno prvenstvo in ne prinaša izgube. To moram še enkrat ponoviti - ni izgube! Vlade zagotavljajo številne zadeve. Tukaj še zdaleč ne gre samo za denar. Vlade zagotavljajo predvsem podporo, zagotavljajo varnost in pretok ljudi in dobrin. Na začetku je kotizacija investicija, ki pa se na koncu zagotovo povrne. To je "win-win" položaj za vse.

Kakšna je bila vloga premierja Pahorja pri pogajanjih? *Zanolin:* To je bilo barantanje, sicer ne na turškem bazarju, temveč zelo zdrava pogajanja, ki so prinesla ugoden razplet za vse vpletene strani. Ne vem, kaj je bilo razkrito v Sloveniji in nočem povzročiti težav, ampak vseeno mislim, da je znano, kakšen je bil dogovor. 6,5 milijona evrov za Fibo Europe? Da, to je točno, to je bil glavni cilj za nas!

Kakšen je bil cilj slovenske vlade? *Igor Lukšič, minister za šport:* Trije milijoni so bili naš cilj. Toliko so plačali prireditelji zadnjih treh prvenstev oz. njihove vlade. Ob tem je bilo tudi vprašanje časti. Dobili smo možnost, da vlada predvsem garantira za sredstva. Podpora na vladi za prireditev prvenstva je bila že 24. avgusta. Po vseh teh pogajanjih in pogovorih smo ugotovili, da vlada nastopa predvsem garant. Ne bomo imeli velikih težav pri zagotavljanju dodatnih sredstev. Ne iz proračunskih, temveč iz sponzorskih sredstev.

5. december 2010 München - MMC RTV SLO

V spomin jeklenemu Juretu

Umrli eden najboljših slovenskih športnikov 24. september 2010 Jesenice - MMC RTV SLO
Izjemen športnik je bil Jure Robič: močan, nepopustljiv, trmast, a vedno skromen in pošten. Slovenci smo njegove vrline znali ceniti, njegove drame in zmage na RAAM-u so se nas dotaknile.

Nepregledni ovinek [na gozdni cesti nad Jesenicami je vzel življenje](#) svetovne legende ultramaratonskega športa.

"Zmagujem zato, ker se kljub neznosni bolečini in smrtni utrujenosti preprosto nočem ustaviti," je zapisal v svoji knjigi Samo človek sem. Premikal je meje mogočega, postavljaj nova merila, kaj zmore človeško telo, in bil zgled vsakemu vzdržljivostnemu športniku.

Poleg športnih dosežkov je Jure Robič prejel priznanje športnik leta za posebne dosežke, Slovenec leta za posebne dosežke ter priznanja za 'fair play' in strpnost v športu. Foto: MMC RTV SLO/David Črnelj

Imel je rekordnih pet zmag na dirki z enega na drugi konec ZDA. Po vseh naporih, neprespanih nočeh in nešteti kletvicah je v cilju vedno zatrjeval, da je bilo to zadnjič. Toda vedno se je vrnil, se v najtežjih trenutkih spomnil na svojega sina Nala in prestal vsako krizo. Tudi zdaj bi se vrnil, čeprav po peti zmagi nikomur ni bil ničesar dolžan. Pred kratkim je že koval načrte, kako se bo RAAM-a 2011 udeležil na ekipni dirki.

Jure Robič se je rodil 10. aprila 1965. Kolesarsko kariero je začel v klubu Lip Bled in jo nadaljeval v novomeški Krki in kranjski Savi ter bil med letoma 1988 in 1994 član državne reprezentance. Kariera cestnega kolesarja je bila zelo uspešna, ni pa bila vrhunška. Ko se je lotil ultramaratonskega kolesarstva, je bilo hitro jasno, da je rojen za to zvrst.

Več kot 100 zmag Poraza skoraj ni poznal. Na vsaki dirki je telo gnal do popolne izčrpanosti. Sposoben je bil voziti 36 ur brez minute počitka pri povprečni hitrosti 30 km/h. Poleg petih zmag na RAAM-u (zadnjič je to zloglasno dirko dobil letos junija) je dvakrat zapored dobil dirko Le Tour Direct (traso Toura je treba prevoziti v enem kosu) in trikrat zapored Dirko okoli Slovenije. Postavil je tudi svetovni rekord v cestni vožnji na 24 ur. V bogati športni karieri je dosegel več kot 100 zmag in več kot 150-krat stal na zmagovalnem odru.

Na kolesu uresničeval svoje sanje Vedno je želel največje izzive. Lahko bi dirkal po Evropi, kjer so nagrade dokaj visoke, toda pravi adrenalin je doživljal zlasti na RAAM-u, kjer pa ni nagrad. S tem je le še potrdil svojo veličino - ultramaratonskega kolesarstva se ni loteval zaradi denarja, ampak zato, da je uresničeval svoje sanje.

Vedno je bil prijazen sogovornik. Nikoli ne bomo pozabili, kako je tudi med treningom pri 160 pulza sprejel naš klic in opravil intervju. Zadnjič smo se slišali po zmagi na ultrakolesarski dirki okoli Švice Tortour 2010. Uspeh je posvetil bratu Sašu, nekoč odličnemu alpskemu smučarju, ki je umrl nekaj dni prej.

T. V., Tomaž Okorn

Izbor: A. Budja

Jure Piškur junior v skupini prvakov

Jurček je pravkar postal švedski prvak s svojo judo ekipo, fantje med 13-15 let, nekje na severu, 600 km od Lunda. Na fotografiji sedi Jurček v prvi vrsti, skrajno desno (sedeč po turško),

JudoSyd tog allt vid Riksmästerskapen

2010-11-17

JudoSyd vann dubbla guld i Riksmästerskapen för ungdomar under 17 år.

Riksmästerskapsgulden åter till Judosyd

Laget bestod av ungdomar från Skåne/Blekinge län i en lagtävling där man möter övriga län i Sverige.

Varje lag består av 14 ungdomar. Skåne /Blekinge deltog med både flicklag och pojklag och tävlingen gick i Lindesbergs nybyggda arena.

I år gjorde vår regions ungdomar en fantastisk prestation, med Guld för både Tjej och Killlaget efter övertygande insatser.

Pojkarna besegrade Göteborg i semifinalen med klara 5-1, i finalen väntade Stockholm, en betydligt tuffare uppgift.

Här visar ungdomarna en järnhård vilja och betvingar Stockholmslagarna med 5-2, Killarna presterar judo på hög nivå, och har avgjort finalen redan innan sista matchen.

Vi: Jure Piškur, Jurčkov oče ter SPLET

V spomin

Te dni je minilo 3 leta, od kar se je v najlepših letih življenja s tega sveta za vedno poslovil naš dragi sin Ferdinand, Erwin Urbančič. Spominjamo se ga z žalostjo v srcu, saj je njegov grob na Švedskem, daleč od rodne grude. Naj mu bo zemljica lahka in večni sodnik milostljiv!

Mama in oče, Milka in Ferdinand Urbančič

Černec Alojz,

zadnje slovo

V jesenskih mesecih nas je za vedno zapustil dragi oče, mož in prijatelj, rojak Alojz Černec iz Landskrone. V uredništvo doslej nismo prejeli natančnih podatkov o datumu smrti ali pogreba, zato objavljamo le obvestilo o tem, da spoštovanega rojaka ni več med nami. Po nekaterih znanih podatkih je Alojz Černec umrl na Švedskem, a je po lastni želji pokopan v Mariboru, dne 4. novembra ob 14.30 na pobreškem pokopališču v bližini svoje matere.

Svojcem Alojza Černeca voščimo iskreno sožalje, pokojniku pa želimo, naj mu bo domača zemljica lahka!

Rojaki iz Landskrone

Från www.slovenienhistoria.se handlar om förhållandet mellan det slovenska folket och de styrande samt kampen mot turkarna

Sammanställt av Vesna Jakše från text av dr. Jožko Šavli på www.carantha.net

Efter att Arnulf av Kärnten berett vägen för en ny europeisk gemenskap, som bestod av en konfederation av autonoma kungadömen och hertigdömen samlade under den kejsarliga kronan, var markgreven Guido av Spoleto den ende som inte visade Arnulf sin vördnad. Än värre så tillskansade hans sig all makt i Rom och 891 tvingade han påven Stefan V att kröna honom till kejsare. Den efterföljande påven kallade på Arnulfs hjälp, för att han tvingades upprepa kröningen av Guido och dennes son Lambert som koregenter.

894 kom Arnulf till norra Italien med sin armé, men kunde inte tåga vidare mot Rom för att Guido av Spoleto hade spärrat passen genom Appeninerna. I Pavia erhöll Arnulf sin vederbörliga vördnad som kung av Italien och lämnade sin oäkta son Ratold där som vice kung samt återvände hem över Alperna. Efter Guidos död 895 kom Arnulf till Rom och kröntes som kejsare den 22 februari 896. Snart därefter var han nödgad att återvända till sitt land på grund

av att han blev allt mer förlamad. Centraleuropa 919 – 1125

Han levde och var en aktiv regent i ytterligare tre år. Den 8 december 899 dog han och begravdes i klostret St Emmeram i Regensburg. Arnulf hade utpekat sin ende äkte son *Ludvig barnet* (893 - 911) till sin tronföljare, som kröntes år 900 i staden Forchheim. Men frånvaron av Arnulfs mäktiga hand märktes mycket snart, särskilt när ungrarna började vända detta tillfälle till sin fördel. De ockuperade Pannonien redan år 900 och etablerade sig där. Den unge kungen kunde inte hålla tillbaka dem.

Grunden för en ny gemenskap i Europa hade dock lagts och denna överlevde Arnulf. Under det följande århundradet, under [ottonerna](#), fick denna nyfödda europeiska gemenskap titeln "Heliga romerska riket". Termen "romersk" betydde att det andliga centret var i påvedömet i Rom. Denna gemenskap höll till 1806 då det kuvades av Napoleon.

Stora Karantanien (952 - 1180) var Österrikes och Sloveniens föregångare.

År 952 grundade Otto I den store, kung av östfrankiska riket (kejsare sedan 962) [Stora Karantanien](#). Det var ett storhertigdöme som baserades på den äldre slovenska statsformationen Karantanien (som nämnts i källor redan år 595). Alltså var i historisk politisk mening Stora Karantanien en slovensk medeltida stat, men mycket större än det förra hertigdömet, eftersom det också inkluderade delar av ickeslovenskt etniskt territorium.

Stora Karantanien sträckte sig från Böhmen över de östra Alperna till Verona (Italien). Dess primära uppgift var att försvara det östfrankiska riket (senare kallat Tyskland) från ungerska och bysantinska invasioner från öst och sydöst.

I det moderna Österrike definieras året 976 som början av Kärnten (Karantanien) och Österrike. Detta synsätt står i strid med den historiska verkligheten att Karantanien i sig var en mycket äldre statsformation. Det förtiger också att markgreven Leopold, som på den tiden var utnämnd i den östra regionen (Österrike), härstammade från Luitpoldingerfamiljen, som hade karantanskt ursprung och inte bayerskt.

Den karantanska armén hade en mycket stor betydelse, men även den har ignorerats av antislovenska ideologier. År 1056, till exempel, så hindrade armén hertig Keno att komma in i landet, när han anlände med sitt följe från Milano, för att det kungliga hovet hade utsett honom till den nye hertigen av Karantanien utan att erhålla samstämmighet från den karantanska församlingen.

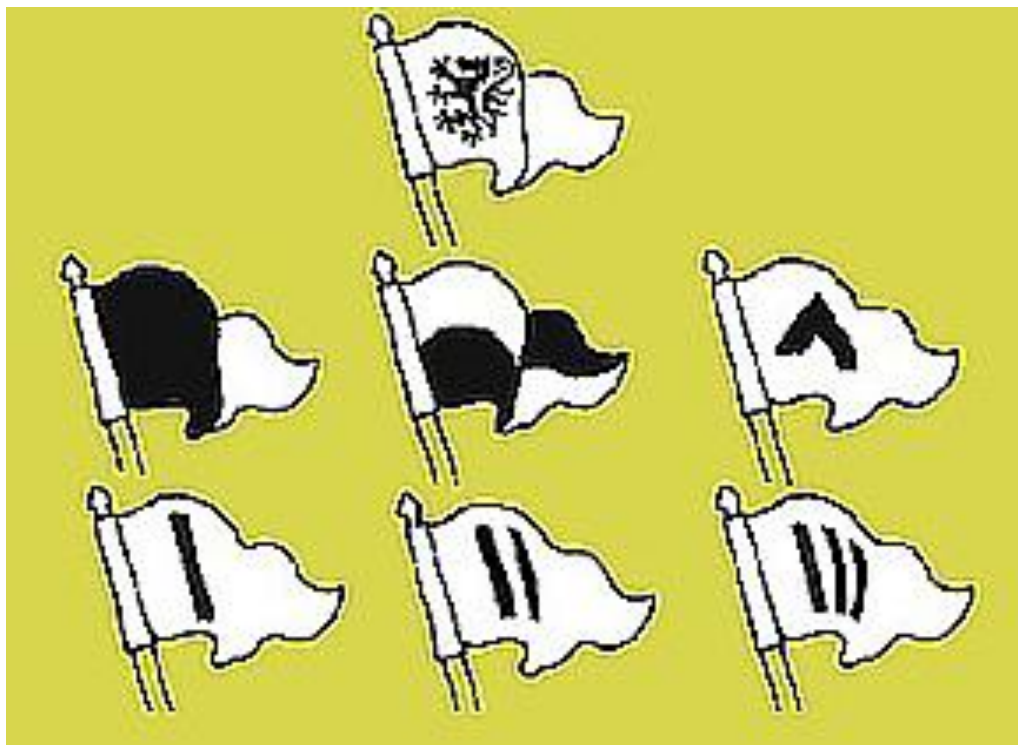
I de heraldiska figurerna från de karantanska familjernas vapenutrustning kan man fortfarande utläsa stridsordningen i den karantanska armén från den förheraldiska perioden (innan 1100-talet):

Det centrala kommandot i karantanska armén hänfördes till den karantanske hertigen och inkluderade Karantaniens centrala hertigdöme.

Trots det faktum att de perifera områdena var under höga befattningshavares kommando (markgrevar, grevar, slottsgrevar), som var rätt så autonoma och hade tillbörlig militär kompetens, fanns även fullt operativa perifera militära kommandon: *det östra, norra och västra kommandot*.

Det centrala kommandots symbol var den svarta pantern på ett vitt fält. Först bars det som en gjuten figur på en blek träplatta och förmodligen också som en banner. Det östra kommandot hade ett svart streck, det norra två svarta streck och det västra tre svarta streck. Carniola och Istrien hörde antingen till det centrala kommandot eller hade egna militära kommandon vilkas symboler vi inte vet något om.

På bilden till höger ser vi alltså följande symboler tillhörande den karantanska armén: Hertig, Markgreve, Greve, Slottsgreve samt symbolerna för det centrala och de perifera kommandona: pantern (centrala kommandot), ett streck (östra kommandot), två streck (norra kommandot), tre streck (västra kommandot).

Det behövs ytterligare studier för att fastställa de perifera kommandonas säten. Det västra sätet befann sig förmodligen först i Friuli. När detta gränsområde avancerade till ett hertigdöme, flyttades sätet till Lienz i övre Dravadalen. Grevarna av Goricas, med ursprung i Lienz, vapensköld hade tre streck bredvid lejonet (ursprungligen en panter). Under 1300-talet dyker de tre strecken fortfarande upp i Erasmus Logars (Luegers) vapensköld, som under en viss period var befälhavare i Lienz.

fortsättning följer

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza / Slovenska riksförbundet i Sverige

Box 237, 261 23 LANDSKRONA Telefax: 0457-771 85 / 031-52 82 96

Predsednik/Ordför: Ciril M Stopar, Tajnik/Sekr: Marjana Ratajc

NASLOVI - ADRESSER**KK SLOVENIJA**

c/o Rudolf Uršič
Norregata 9, 633 46 Eskilstuna Preds.:
Rudolf Uršič, 016-14 45 49

IVAN CANKAR

N Långgatan 93
330 30 Smålandsstenar
Preds.: Branko Jenko, 0371-303 15

SD SIMON GREGORČIČ

Scheelegatan 7
731 32 Köping
Preds.: Alojz Macuh, 0221-185 44

KD SLOVENIJA

Vallmovägen 10
293 34 Olofström
Preds.: Ciril M. Stopar, 0457-771 85

SLOVENSKI DOM

Parkgatan 14
411 38 Göteborg
Jože Zupančič, 031-98 19 37

SLOV./ŠVEDSKO DRUŠTVO

Darko Berginc; Kadettg 30 D
254 55 Helsingborg
Blagajnik: 042-156 188

SLOVENSKA AMBASADA

Styrmansgatan 4
114 54 Stockholm
08-545 65 885/6 Fax 08 662 92 74,
e-pošta: vst@gov.si

SKD FRANCE PREŠEREN

Box 5271
402 25 Göteborg
Lado Lomšek, 031-46 26 87 SKD

PLANIKA

V:a Hindbyvägen 1
214 58 Malmö
Ivanka Franceus, 040-49 43 85

DRUŠTVO ARENA

Brantaforsv 10
372 50 Kallinge
Tel.: 0457-20840/ 103 80

SLOV. DRUŠTVO STHLM

BOX 832
101 36 Stockholm
Stefan Udovic, st.erix@bredband.net

PEVSKO DRUŠTVO ORFEUM c/o

Bencek-Budja, Hantverkarg 50
261 52 Landskrona
A. Budja, 0418-269

26 SLOVENSKA KATOL. MISIJA

Parkgatan 14
411 38 Göteborg
Zvone Podvinski, 031711 54 21

VELEPOSLANIŠTVO**KRALJEVINE ŠVEDSKE**

Ajdovščina 4/8
SI - 1000 Ljubljana,
Slovenija (+386) 01-300 02 70

**Vesele božične praznike
in srečno novo leto 2011
God Jul och Gott Nytt År!!!**

